Hravé učebné materiály: JASEŇ

Fakty a folklór

Jedlé:

Veľmi mladé plody jaseňov, známe ako nažky,je možné uvariť a zavárať ako náhradu za kapari.
Magický status: Čarodejnice údajne používali konáre jaseňa ako metly na lietanie.
Pravidelne tvarované listy jaseňa vraj prinášajú šťastie: podľa niektorých porekadiel sa žena vydá za prvého, ktorého stretne po tom, čo nájde pravidelný list jaseňa.
Ako palivo je drevo jaseňa vhodné ešte čerstvé: "Páľte jaseň zelený, kráľa poctí plameňmi; Spáľte ho až na uhoľ, aby každý sľubom prilipol."

Rozkvitanie jaseňov a dubov je podľa pranostík považované za za predzvesť, aké bude letné počasie: *"Keď skôr než dub je jaseň, zmokneš v hroznom čase" (to znamená premenlivé letné počasie), a "Dub predbehne jaseň, prach je všade zase (sucho).*
Pred masovou produkciou ocele mal jaseň široké využitie pri konštrukcii lodí a tzv. šasi áut (konštrukčný rám vozidla), ale aj pri výrobe nástrojov. Využíval sa aj na výrobu biliardových tág a tenisových rakiet (pred rokom 1900).
Dnes sa používa najmä na výrobu drevených obkladov a parkiet.
Jaseň je opadavý stro.
Na svete existuje približne 50 rôznych druhov jaseňa.
Tri rôzne druhy možno nájsť v Európe.
Jasene tvoria samostaný biologický rod a sú príbuzné s olivovníkmi.

Na jeseň európskym druhom jaseňa opadáva lístie. Na jar vyrastá z púčikov nové.
Na iných kontinentoch existujú aj druhy, ktorým lístie na zimz neopadáva. Jaseň má kvety, z ktorých sa neskôr vytvárajú semená. Takzvané nažky majú ploché krídlo, podobne ako semená javorov. To umožňuje semenám preletieť určitú vzdialenosť od stromov a rozniesť sa. Takto sa lepšie rozširujú.

Jaseňové drevo je veľmi ťažké, pevné, no zároveň pružné. V Európe je preto považované za najvhodnejšie drevo na výrobu drevených rúčok nástrojov, či už ide o kladivá, lopaty, krompáče, metly a pod. Je tiež vhodné na výrobu športového náradia, napríklad sánok, bejzbalových pálok, no tiež na konštrukciu lodí.
Jaseňové drevo je však citlivé na vlhkosť a preto by predmety vyrobené z neho nemali zostávať dlhodobo v exteriéri.

Jaseň a ročné obdobia

Pozrite si krátke video o cykle ročných období v živote jaseňa.
https://www.youtube.com/watch?v=Z0JdCENAXeQ
Následne si vezmite čistý list papiera. Rozdeľte ho na štyri rovnaké časti. Tieto časti symbolizujú štyri ročné obdobia. Nakreslite alebo namaľujte svoju predstavu o jaseni v každom ročnom období. Na ozvláštnenie tejto činnosti môžete na papier prilepiť napríklad listy jaseňa alebo aj iné jeho časti.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Hravé učebné materiály: JASEŇ

Praktické nápady

JASEŇOVÝ VÍČIK

Potrebujeme:

Krúžky jaseňového dreva s dierou v strede
Paličky
Ostrý nôž
Pero
Lepidlo

Postup:

Perom nakreslite smerom zo stredu dreveného kruhu k okrajom špirálu. Vezmite krátky kúsok paličky alebo vetvičky, v prípade potreby odstráňte kôru a na jednom konci zastrúhajte. Ostrým koncom prepichnite stred dreveného kruhu. V prípade potreby lepšie paličku zastrúhajte a stenčite ju, prípadne prilepte v mieste, kde prechádza kruhom.
A víčik je hotový.

DOMČEKY VÍL A ŠKRIATKOV

Potrebujeme:

Ostrý nôž
Kúsky jaseňového dreva rôznej dĺžky
Fixky alebo farby a štetce
Lepidlo
Paličky

Postup:

Ostrým nožom vystrúhajte strechu domčeka. Vymaľujte ju a prilepte na ňu kúsok dreva predstavujúci komín. Vystrúhajte alebo namaľujte aj okná alebo dvere.

LESNÉ ZVIERATKÁ

Potrebujeme:

Ostrý nôž
Kúsky jaseňového dreva rôznej dĺžky
Fixky alebo farby a štetce
Lepidlo
Paličky
Špagát

Postup:

Odrežte kúsok dreva a použite ho ako tvár zvieratka. Fixkami alebo farbami dokreslite na tento kúsok dreva detaily tváre, uší, srsti atď. Na zadnú stranu prilepte kúsok špagátu (chvost) a nechajte uschnúť. Keď si chcete vyrobiť líšku, ostrým nožom vystrúhajte tvar tela a fixkami alebo farbami dokreslite detaily.

Hravé učebné materiály: JASEŇ

Praktické nápady

Potrebujeme:
Vidlicovito rozvetvený konár, zrezaný na určitú veľkosť
Ostrý nôž
Kúsok elastického materiálu
Koža alebo kúsok látky na výrobu vrecka
Špagát, bavlna alebo zubná niť

TAKTO UROBÍTE PRAK

Postup:
Nájdite vhodne rozvetvený konár, ktorý môže poslúžiť ako prak.
Pomocou ostrého noža alebo škrabky na zeleninu odstráňte z konára kôru, na konci každej rozvetvenej časti urobte dva zárezy.
Vystrihnite dva pásiky z elastického materiálu, každý približne v šírke rozvetvenej časti konára. Jeden koniec každej gumičky naviňte cez zárezy, aby ste ich zaistili - možno budete musieť použiť niť. Vystrihnite vrecko s rozmermi približne 10 cm x 5 cm.
Pomocou dierovača urobte do stredu každého konca obdĺžnika dieru. Konce gumy prevlečte cez jeden z otvorov vyrazených vo vrecku a pevne ich zauzlite.
Prak dokončíte pridaním elastických pásikov na obe strany a vreckom na strelivo do stredu.

STAVBA BUNKRA

Deti zbožňujú stavbu bunkrov. Ide o skvelý spôsob, ako tráviť čas vonku a zoznamovať sa s prírodou a rastlinami. Na stavbu bunkrov neexistujú pravidlá, no na začiatok je dobré zviazať dve alebo tri dlhé palice a urobiť tak “konce”, pričom na ne sa priečne položí ďalšia palica.
Cez rám prehoďte deku alebo veľké plátno, ak chcete bunker postaviť rýchlo, alebo rámom prevliekajte konáre či prúty, aby ste steny bunkra vyplnili.
Pevný kmeň stromu so silnými konármi a menšími konárikmi, ktoré možno prepliesť s veľkými, tiež predstavuje dobrú príležitosť, ako si vytvoriť prírodný bunker.

Pappus

Hravé učebné materiály: JASEŇ

Praktické nápady

UROBTE SI RÁM

Jaseňové vetvičky a konáre majú nekonečné využitie. Jednoduchým a Rýchlym nápadom je napríklad vytvorenie rámu na pletenie.

Potrebujeme:

Vetvičky, špagát/niť, kúsky látky, predmety nájdené v prírode.

Postup:

Najprv vytvorte štvorcový alebo obdĺžnikovitý rám previazaním štyroch vetvičiek. Do jedného rohu priviažte kus špagátu a omotávajte ho okolo rámu smerom k opačnému rohu. Každú vetvičku omotajte počas tohto procesu dvakrát a na konci zaviažte. Následne to opakujte, no omotávajte v 90-stupňovom uhle, aby vznikla mriežka. Zozbierajte prírodné predmety a prepleťte ich mriežkou vytvorenou zo špagátu spoločne s kúskami látky. Táto činnosť môže byť trochu náročná, no slúži ako excelentná pomôcka na rozvoj jemnej motoriky detí.

STAVBA LODE

Potrebujeme:

Korok
Kúsky dreva / konáriky
Špagát/niť
Lepidlo
Materiály na plachtu – látka, listy, pierka.

Postup:

Lode možno stavať rôznymi spôsobmi a deti môžu vyskúšať množstvo prírodných materiálov, aby sa presvedčili, ktorý im vyhovuje najlepšie. Ak sa vo vašej blízkosti nenachádza rybník alebo potok, na ktorom by ste loďky mohli vyskúšať, naplňte plytké koryto alebo vedro vodou a vyskúšajte, ktorý dizajn je najlepší.

VYROBTE SI HVIEZDU

Potrebujeme:

Vetvičky
Niť
Nožnice alebo nôž

Postup:

Jednoduchý, ale efektívny projekt. Z krátkych vetvičiek, ktorých konce zviažete, urobte dva rovnaké trojuholníky. Preložte dva trojuholníky cez seba, kým ste spokojný s výsledným tvarom, a ásledne ich zviažte dokopy.

Pappus

Hravé učebné materiály: IHLIČNANY

Fakty a folklór

Ihličnaté stromy produkujú semená prostredníctvom šišiek. Šišky sú ľahko viditeľné a práve vďaka nim môžeme určiť, že ide o ihličnany. Väčšina ihličnanov je vždyzelená, no nájdu sa medzi nimi aj výnimky, ako napríklad smrekovec, ktorý je opadavý. Ihličnany majú ihličie, ktoré je v skutočnosti osobitným druhom lístia.
Ihličnanom na jeseň padajú šišky. Ich zber je celkom ľahký, ak nájdete lokalitu, kde prevládajú uhličnaté stormy. Vo Veľkej Británii majú šišky dva domáce druhy ihličnanov: Borovica lesná a jalovec obecný. V Británii možno nájsť 10 tisov, ktoré sú údajne staré viac než 1000 rokov.

V minulosti využívali druidi drevo borovice lesnej počas zimného slnovratu na "privábenie" Slnka, a to stavaním a pálením veľkých hraníc. Zvykom tiež bolo ozdobiť stromy ligotavými predmetmi a svetielkami. Takto pravdepodobne vznikla tradícia vianočných stromčekov a iných sviatočných zvyklostí.
Borovice boli často využívané na stavbu lodí, a to z dôvodu vysokého obsahu živice v dreve. Existovali povery, že borovice určené na stavbu lodí by sa nemali stínať počas ustupujúcej fázy mesiaca. Ľudia sa domnievali, že vplyv mesiaca na príliv a odliv negatívne ovplyvní obsah živice v dreve. Aj v súčasnosti drevorubači venujú pozornosť záležitostiam lunárneho kalendára.

Recepty s ihličnanmi – Buďte opatrní!

Niektoré druhy borovíc (pínie) produjúkujú píniové oriešky. Tie možno kúpiť v obchodoch a použiť pri varení a pečení. Píniové orechy sú napríklad dôležitou ingredienciou pri výrobe pesta.

Orechy borovíc však neodporúčame zbierať a konzumovať, keďže nie všetky druhy sú jedlé. Niektoré sú ľahko jedovaté a spôsobujú trpnutie úst a kovovú pachuť.

Recepty s ihličnanmi – buďte opatrní!

Z borovicového ihličia sa dá pripraviť čaj. Vo Švédsku takýto čaj nazývajú tallstrunt. Nie všetky druhy borovíc sú však na prípravu vhodné a netreba zabúdať, že pri tise sú napríklad všetky časti prudko jedovaté. Dokonca aj spánok pod týmto stromom vraj môže mať na zdravie negatívne účinky. Borovica samotná je skôr známa pre svoju arómu a taktiež možnosti, ktoré poskytuje na hru svojimi šiškami.

Pappus

Praktické nápady

Borovice sú obľúbené pri výrobe ozdôb zo šišiek a ich využitie môže byť naozaj rôznorodé. Šišky sú voľne dostupné v prírode a dajú sa použiť ako základný kameň pri veľkom množstve projektov.

Šiškový veniec

Potrebujeme:
Šišky borovíc
Sklenenú vázu
Farbu, trblietky, stuhy
Drôtený vešiak alebo veniec upletený z vŕbových prútov
Drôt a nožnice
Postup:
Vence možno kúpiť často už so šiškami, no je neporovnateľne väčšia zábava vyrobiť si vlastný: Z vŕby alebo starého drôteného vešiaku urobte kruh (pozri Hravé učebné materiály k vŕbe). K šiškám pripevnite drôt a upevnite ho na venci. Šišky ešte predtým môžete pomaľovať, obaliť trblietkami atď. Keď sú šišky a veniec spojené, môžete na horný koniec priviazať stuhu a zavesiť svoje dielo na dvere.

Šiškové zvieratká

Potrebujeme:
Šišky borovíc
Plsť (filc)
Nožnice a lepidlo
Drôt
Plastelínu
Paličky alebo konáriky na oči
Vatu a ženilkové drôtiky
Postup:
Inšpirujte sa priloženým obrázkom alebo zapojte vlastnú predstavivosť a šišku použite ako telo zvieratka alebo hmyzu. Pomocou ostatných materiálov dotvorte zvyšné časti tela, napr. priliepaním očí alebo krídel, využitím ženilkových drôtikov ako nôh atď. Hlavne sa pri tom ale dobre zabavte!

Pappus

Hravé učebné materiály: IHLIČNANY

Onelittleproject.com

Praktické nápady – kŕmidlo pre vtáčiky

Potrebujeme:
Borovicové šišky
Tuk (napríklad loj)
Semienka pre vtáky
Šnúrku

Postup:
Priviažte šnúrku na vrchol šišky a zauzlujte. Tuk roztopte na panvici a do tekutej zmesi pridajte vtáčia semienka. Nechajte vychladnúť a mierne stuhnúť. Následne vylejte a zatlačte tuk so semienkami do šišky a nechajte vysušiť na papieri na pečenie. Vysušenú šišku s lojom zaveste vonku, kde budete mať dobrý výhľad na kŕmiace sa vtáky.

Something turqoise.com

Praktické nápady

Praktické nápady: borovicové zápalky

Potrebujeme:
Suché šišky
Vosk, napríklad zo zvyškov sviečok, pasteliek, parafín alebo včelí vosk
Vodný kúpeľ
Kliešte
Alobal alebo voskovaný papier

Môžeme pridať:
Esenciálny olej
Farebné pastelky

Praktické nápady: borovicové zápalky

Postup:
Roztopte vosk vo vodnom kúpeli (kupeľ kontrolujte). Ak vodný kúpeľ nemáte, nalejte vodu na dno panvice s vysokými okrajmi a nad hladinu umiestnite teplovzdornú nádobu (z kovu alebo zo skla) – nádoba by sa nemala dotýkať vody. Do vosku následne pridajte kúsok farebnej pastelky alebo vonný olej, ak chcete, aby boli šišky farebné a voňali. Pomocou klieštikov (keďže vosk bude veľmi horúci) ponorte šišku do roztopeného vosku. Odkvapkajte nad nádobou a následne položte na alobal alebo voskový papier, kým sa nevysuší. Suché šišky možno využiť na rýchlejšie rozloženie ohňa v krbe.

Pappus

Hravé učebné materiály: IHLIČNANY

Praktické nápady: Stolová dekorácia

Potrebujeme:
Borovicové šišky
Sklenenú vázu
Sklo, trblietky, stužky

Postup:
Nazbierajte borovicové šišky, vymaľujte ich alebo ozdobte trblietkami. Ozdobené šišky vložte do priehľadnej vázy a vystavte na príručnom stolíku.

Praktické nápady: Borovicová fakľa

Potrebujeme:
Borovicové šišky
Živica (nájdeme tam, kde je poškodená kôra) – zoškriabte do nádoby
Sekera/vreckový nožík
Živý konár ako rúčka fakle

Postup:
Roztopte živicu a opatrne do nej namočte šišku, kým nie je živicou celá pokrytá. Za pomoci sekery alebo nožíka urobte na koncoch odrezaného konára dva priečne zárezy a pevne do nich zatlačte šišku. Opačný koniec konára zapichnite do zeme. Fakľu zapáľte.
Ak ju chcete držať v ruke, mierne ju nakloňte, aby vás stekajúca živica nepopálila na pokožke.

Hry: Zoznámte sa

Potrebujeme:
Šatku na zaviazanie očí
Nájsť malý háj alebo čistinu

Postup:
Nájdite čistinu, kde je množstvo stromov a málo prekážok na zemi (nerovnosti, prhľava atď).
Rozdeľte sa do dvojíc. Jeden má zaviazané oči a druhý ho naviguje. Navigátor najprv párkrát zatočí toho druhého, aby ho dezorientoval a následne ho vedie za ruku a zoznamuje s prostredím. Spoločne sa idú zoznámiť so stromom. Môžu sa ho dotýkať a spoznávať jeho vôňu; postupne prechádzať rukami po ryhách, hrbolčekoch a konároch. Následne navigátor znova zmätie svojho spoločníka a odvedie ho späť doprostred čistiny, kde mu odviaže z očí šatku.
Hráč, ktorý hral so zaviazanými očami, má za úlohu nájsť strom, s ktorým sa zoznámil.
Následne si hráči vymenia úlohy.

Hra: Šiškový terč

Potrebujeme:
Borovicové šišky
Kruh nakreslený palicou na zemi

Postup:
Každý z hráčov nájde tri šišky. Niektorý z nich nakreslí na otvorenom priestranstve do zeme kruh. Okolo neho nakreslí väčší kruh a hráči si určia územie, z ktorého budú hádzať. Následne sa snažia hodiť šišky do kruhu. Víťazom je ten, kto získa najviac bodov.

Pappus

Hravé učebné materiály: PÚPAVA

Fakty a folklór

Púpavy predstavujú pre deti a mládež výborný objekt skúmania. Niekedy sa nazývajú aj "hodinky škriatkov," pretože ich kvety sa otvárajú a zatvárajú v závislosti od svetlosti prostredia – otvárajú sa ráno a zatvárajú večer.

Po rozkvitnutí a opelení sa hlavičky púpav zavrú a vo vnútri vznikajú semiačka. Semiačka sú prakticky plodmi púpav, sú zakončené padáčikom alebo odborne povedané chocholcom, súborom páperovitých chĺpkov, ktoré slúžia na ľahšie rozširovanie semien vo vetre.

Väčšina detí a mladých ľudí v Británii pozná príslovie, podľa ktorého púpavy "ukazujú čas" - koľkokrát do nich fúknete, kým im neodletia všetky padáčiky, toľko je hodín. Padáčiky púpav poskytujú aj skvelú príležitosť na rôzne hry.

Ako bolo spomenuté, deti v Británii sa hrajú na to, že prostredníctvom hlavičiek púpav vedia povedať, koľko je hodín. Môžete to skúsiť aj vy. Fúkajte na púpavy a počítajte každý výdych. Keď odfúknete všetky padáčiky, hodín je presne toľko, koľko výdychov.

Púpavou môžete predpovedať budúcnosť! Podľa počtu padáčikov, ktoré zostanú, keď silno fúknete, budete vedieť, koľko budete mať detí.

BÁSEŇ

Púpava od Janet L. Niehaus

Odtrhla som vädnúcu púpavu
A fúkla do nej, bež
Drobné bledé padáčiky
Sa rozleteli kamsi preč. Napli plachty
A tancovali zopár chvíľ
Krútili sa sem a tam
Zvodným štýlom balerín. Keď vietor ustal a ony
Sa zniesli späť na zem, ustaté
Uložili sa spať v teplej čiernej pôde
A znova sa rodili z postate. Keď príde leto
A púpavy budú znova všade
Odtrhnem ďalšiu vädnúcu púpavu
A vytratí sa vo vetre

Pappus

Recepty

CHUŤOVKY

Pridajte dobre umyté lístky púpav do šalátu

Mladými lístkami púpav môžete nahradiť aj špenát alebo bazalku v ľahkých jedlách, napr. omeletách

PÚPAVOVÉ KOLÁČIKY

Nazbierajte niekoľko hrstí púpavových kvetov a dôkladne oddeľte žlté lupene od horkých zelenkastých častí. Dobre umyte. Čisté lupene pridajte do pištókotového cesta, čím mu dodáte zlatistý nádych, a pečte podľa receptu.

Po vychladnutí polejte polevou a ozdobte jedlými kvetmi, napríklad fialkami, ružami alebo kvetmi potočnice lekárskej.

PÚPAVOVÉ KEKSY

Prísady

170g hladkej múky, 2 čajové lyžice prášku na pečenie, ½ čaj. lyžice soli, 1 čaj. lyžica sušených byliniek (rozmarín, majorán, tymian, bazalka alebo pažítka), 45g studeného nesoleného masla, nakrájaného na male kúsky, 0,5l mlieka, 60 gramov očistených púpavových lupeňov

Príprava

Rúru rozpálime na 230°C. Zmiešame všetky ingrediencie,
no cesto by malo byť vlhké a lepkavé, nie hladké.
Lyžicou dávkujte cesto na vymastený plech s približne 5cm medzerami. Pečte, kým naspodu nezhnednú a na okrajoch nazačnú tmavnúť
– malo by to trvať približne 12 minút.

PÚPAVOVÝ ČAJ

Nazbierajte čerstvé kvety a listy púpav. Uchovávajte v zaváraninovom pohári. Vezmite za hrsť kvetov a listov a zalejte horúcou vodou. Čaj vylúhujte a nechajte vychladnúť, následne preceďte.
Púpavy majú podľa mnohých povzbudzujúce účinky a pomáhajú pri pomalom trávení. Hoci však môžu pomôcť pri tráviacich ťažkostiach, odporúčame konzultáciu s lekárom, ak trpíte žalúdočnými vredmi alebo inými chronickými ťažkosťami.

Pappus

Hravé učebné materiály: PÚPAVA

Hry

HRA S VETROM

Zahrajte sa s vetrom - Odtrhnite bielu hlavičku púpavy a vyhoďte jeu do vzduchu. Vyhráva ten, koho púpava odletí najďalej

Padáčiky púpav sú typické pre svoju ľahkosť, ktoru sú unášané vo vetre. Popísané hry sa sústredia práve na využívanie a interakciu s vetrom, napríklad pri chytaní poletujúcich padáčikov.

Vyberte si náhodný padáčik a povedzte ostatným, aby ho chytali – hra bude zaujímavejšia a nadobudne súťaživejší charakter. Na jar hľadajte kvitnúce kvety a na jeseň chytajte padajúce listy.

Podľa ľudových tradícií majú šťastie tí, ktorí chytia list.

Padáčik (alebo chocholec) predstavuje jeden zo spôsobov, akým sa šíria semená. Sú aj iné spôsoby šírenia vzduchom, ktoré môžu podnietiť množstvo nápadov na výrobu lietajúcich predmetov

Na internete nájdete množstvo návodov, no medzi najjednoduchšie patrí napr. helikoptéra, na ktorú potrebujete 2-3cm široký pás pásik papiera. Na opačných stranách koncov urobíte zárez, vďaka ktorému konce spojíte a spojený pásik nadobudne tvar ryby. Vyhoďte ho do vzduchu pomocou palice a sledujte, ako helikoptéra rotuje dole na zem. Dôležité je nájsť správnu techniku a miesto na túto hru.

Odkazy

Maudsley, M, *Playing on the Wildside*, 2009 Playwork Partnerships

POZOROVANIE VETERNÝCH DNÍ

Pohľad na oblaky unášané vo vetre môže v deťoch vyvolávať záujem a fascináciu a môže slúžiť ako podnet na rôzne tvorivé hry: Odhadovanie pohybu oblakov, určovanie smeru vetra, hľadanie nezvyčajných útvarov a hádanie, na čo sa podobajú.

Pozorovanie oblakov môže byť veľmi upokojujúce a podporovať duševné zdravie a pocit pohody.

http://www.thinleco.co.uk/super-quick-paper-toy-flying-fish/

Pappus

Kreatívne

PÚPAVOVÉ FLAUTY

Flauty z púpav sa občas nazývajú púpavové rohy a ponúkajú hravý spôsob, ako skúmať šírenie zvuku prostredníctvom vibrácií. Odtrhnite púpavy, odstáňte hlavičku a fúknite do stonky. Pozdĺžne ju rozdeľujte na dve polovice (zospodu) a všimnite si, ako sa vydávaný zvuk mení.

PÚPAVOVÁ PLASTELÍNA

Potrebujeme:
Za hrsť púpavových kvetov bez zelenej časti,
235ml vriacej vody,
120g múky, 40g soli, 2 čaj.lyžice rastlinného oleja,
1-2 č.lyžice kyslého vínanu draselného

Postup
Zmiešajte vriacu vodu s púpavami v mixéri, kým nevznikne kaša. Pridajte, plej, soľ, vínan draselný a múku. Rukami vymieste. Ak je hmota príliš lepkavá, pridajte múku. Keď má správnu onzistenciu, môžete sa s ňou hrať.

PÚPAVY A UMENIE

Žltá farba púpav a ich častý výskyt z nich robí ideálny zdroj outdoorových umeleckých projektov.

Pre inšpiráciu odporúčame prírodné práce efemérnych umelcov ako Andy Goldsworthy, Christo, Patrick Dougherty a Agnes Denes.

Hapa Zome

je umením tlače, ktorá vzniká použitím prírodného farbiva pri otlačení rastliny. Najvhodnejšie sú rastliny s vysokým obsahom vody a výraznými farbami, keďže sa najlepšie vtlačia do objektu, ktorý chceme zafarbiť. Vhodné sú aj stonky a listy. Každý nájde rastlinu podľa ľubovôle a dostane kúsok bledej látky (20cm x 10cm), odstrihnutý napríklad zo starej plachty. Rastlinu alebo jej časti dajte na jednu polovicu látky a druhú polovicu cez ňu preložte. Udierajte po zloženej latke kladivkom alebo kusom laty. Po chvíli opatrne nadvihnite látku. Výsledom by mal byť relatívne výrazný odtlačok na oboch stranách látky.

Pappus

Hravé učebné materiály: RUŽA ŠÍPOVÁ

Fakty a folklór

Latinský názov Ruže šípovej je *Rosa canina* – psia ruža. Prívlastok “canina” je spojený so starogréckou vierou, že tinktúra z koreňa tejto rastliny funguje ako like pri uhryznutí besného psa.

Je možné, že latinský názov vznikol ako metafora ostrich tŕňov, pripomínajúcich psie zuby.

Ruža šípová je tiež známa ako kohútia ostružina, divoká ruža, šípková ruža alebo “eglantine,” ako sa nazýva v diele W. Shakespeara.

Ruža šípová je najrozšírenejším druhom divokých ruží.

Na jeseň Ruži šípovej rastú jasnočervené bobuľovité plody, šípky.

Počas 2. svetovej vojny britský minister zdravotníctva spoločne s regionálnymi Výbormi pre pestovanie bylín zorganizovali zber šípkových plodov za účelom výroby šípkového sirupu. Šípkový sirup má vysoký obsah vitamínu C a je dobrou náhradou pri nedostatku čerstvého ovocia. Tiež veľmi dobre zaberá na nádchu.

Šípky môžu poslúžiť aj pri škodoradostných hrách – deti si napríklad zvykli chlpaté semiačka šípok sypať za golier. Semiačka šípok sú známe tým, že majú svrbivé účinky a v Británii sú majú množstvo mien spojených s touto vlastnosťou (napr. itchy-backs, cow-itches alebo ticklers).

Jedna z hrdiniek rozprávok bratov Grimmovcov je v slovenčine a češtine známa ako Šípková Ruženka. Maďarčina má podobný ekvivalent súvisiaci s Ružou šípovou, Csipkerózsika

Plody Ruže šípovej sa nazývajú šípky a sú využívané v množstve tradičných receptov.

Šípky obsahujú viac vitamínu C než citrón.

Jedným z najlepších spôsobov uchovávania ružových lupeňov je sušenie. Dajú sa vysušiť napríklad v rúre:

Nazbierajte ružové lupene z ruží v plnom kvete (je dôležité, aby neboli poškodené alebo postrekované pesticídmi). Rozohrejte rúru na 90°C. Zľahka opláchnite lupene a dobre ich vysušte. Do plechu vložte papier na pečenie a uložte naň vrstvu ružových lupeňov. V rúre ich pečieme dovtedy, kým nie sú suché a nelámu sa ako zemiakové lupienky. Ak sú stále trochu ohybné, nechajte ich v rúre ešte pár minút a skúste znova.

Usušené lupene skladujeme vo vzduchotesnej nádobe na tmavom a chladnom mieste.

Pappus

Recepty

ŠÍPKOVÝ SIRUP

Prísady
1kg šípok, 3 litre vody, cukor

Postup
Oddeľte šípky od stoniek a opláchnite.
Dôkladne sterilizujte fľaše alebo zaváraninové poháre, do ktorých budete sirup nalievať (sterilizácia môže prebehnúť v rozohriatej rúre, mikrovlnke alebo umývačke na riad). Nahrubo nakrájajte šípky a vložte ich do veľkej panvice alebo hrnca. Pridajte vodu, nechajte ju zovrieť, následne zmenšite plameň a nechajte dusiť približne 15 minút.
Zmes preceďte dvojvrstvovou mušelínovou látkou a nechajte ju odpočívať približne pol hodiny, aby všetka šťava stiekla do nádoby.

Mušelínovú látku umyte, prípadne použite čistú; zložte ju a prelejte ňou precedenú šťavu znova. Dvojitá vrstva je nevyhnutná, aby sme sa zbavili všetkého, čo by mohlo podráždiť tráviaci trakt.

Precedenú šťavu zo šípok prelejte do očistenej panvice/hrnca. Na každých 500ml pridajte 325 gramov cukru. Pomaly rozhrievajte, kým sa cukor nerozpustí a stale miešajte. Následne priveďte do varu na cca 3 minúty a odstráňte všetok kal alebo penu, ak sa vytvorí navrchu.

Po dovarení hneď nalejte do sterilizovaných nádob.

Na dochutenie a a ozvláštnenie letných nápojov pridajte sušené lupene do nádobiek na ľad a podávajte s lístkami mäty.

! Šťavu z šípok vždy preceďte dvakrát cez dvojitú vrstvu mušelínovej látky. Tak docielime, že v nej nezostanú chĺpky ani zvyšky semien.

Nápoje alebo iné recepty so šípkami skladujte v chladničke, najmä keď už sú otvorené. Neotvorené by mali vydržať cca 4 mesiace.

Šipky nikdy nejeme surové. Šípkovú šťavu vždy preceďte, aby ste odstránili chĺpky alebo semená, ktoré by mohli podráždiť žalúdok. !

ŠÍPKOVÝ DŽEM

Prísady
1kg šípok,1 liter vody,
340g cukru, 1 čerstvý citrón

Postup
Umyte šípky a odstráňte listy alebo zvyšky stoniek.
Opatrne odkrojte konce jednotlivých bobúľ a odstráňte lepkavé semená. Semená sa nesmú dostať do džemu.

Vložte umyté a očistené šípky do veľkej panvice a varte ich, kým nie sú mäkké (približne 40 minút).
Uvarené šípky pretlačte cez jemné sitko a dajte naspäť do opláchnutej panvice.
Pridajte cukor a citrónovú šťavu, aby sa zachovala farba.
Nechajte zovrieť a každých pár minút premiešajte, kým nie je zmes hustá ako smotana a lesklá.
Na studenom tanieri vyskúšajte, či je džem hotový.
Keď vychladne, mal by sa hýbať len minimálne.
Nalejte do čistých, sterilizovaných pohárov a dajte do chladničky.

Pappus

Recepty

RUŽOVÉ LUPENE

sú jedlé a môžeme ich pridať do množstva pokrmov, ktoré tak ozvláštnime jemnou vôňou, farbou a špecifickou štruktúrou.
Na chlebík natretý arašidovým maslom napríklad môžeme nasypať pár sušených lupienkov.
Ružové lupene sa dajú využiť ako posýpka, ingrediencia do šalátu aj ako ozdoba na okraji taniera.

MED Z LUPEŇOV

Lupene ruží sú antivirózne, antibakteriálne a antiseptické, čím napomáhajú napríklad pri uľavení od bolesti hrdla.

Potrebujeme

Ružové lupene, med, sterilizovaný zavárаninový pohár, drevenú lyžicu

Postup

Vložte lupene do pohára a zalejte medom. Premiešajte, aby sa luepen rovnomerne obalili. Pohár zatvorte a nechajte lúhovať 6 týždňov na chladnom mieste, napr. v špajzi. Po 6 týždňov preceďte med cez mušelín. Uchovávajte v chlade. Pri prvých náznakoch bolesti hrdla pridajte do čaju.

Lupene Ruže šípovej sa dajú využiť pri výrobe tinktúry alebo ružovej vody

Jednoduchý ľadový čaj alebo tinktúra sa dá pripraviť zo sušených lupeňov. Pri príprave čaju zalejte lupene vriacou vodou a v noci nechajte vylúhovať. Preceďte cez mušelínovú látku a dajte do chladničky. Takýto čaj údajne pomáha pri uvoľnení od žalúdočných kŕčov.

OZDOBY Z CUKROVÝCH LUPEŇOV

Prísady

Nestriekané jedlé lupene ruží, 1 vaječný bielok, 100g jemného kryštáľového cukru

Postup

Jemne odtrhnite jednotlivé lupene z kvetov, opláchnite a dajte pozor, aby ste ich nepoškodili. Nechajte usušiť na kuchynskej utierke. Na plech položte mriežku na chladenie. Do misky dajte vaječný bielok, do iného taniera nasypte cukor. Pomocou štetca naneste na lupene bielok a následne vložte do jemného kryštáľového cukru, aby sa rovnomerne nalepil na lupene. Lupene následne rozložte na chladiacu mriežku,kým neuschnú a nestvrdnú.

© Tori Avey

Pappus

Hravé učebné materiály: RUŽA ŠÍPOVÁ

Hry + aktivity

MENÁ PODĽA KVETOV

Deti často dostávajú mená podľa rastlín a kvetov – napr. Jasmína. Začnite od A a skúste prísť na čo najviac mien, ktoré sa spájajú so svetom rastlín. Prejdite celou abedecou.

HERBÁR

Potrebujeme

Kvety, listy papiera, ťažké knihy

Postup

Vyberte si kvety, ktoré budete lisovať do herbára – môže ísť o celé rastliny, lupene, hlavičky alebo listy. Umiestnite ich medzi dva listy papiera a zaťažte knihami. Po pár dňoch skontrolujte, v akom sú kvety stave – musia sa celkom vysušiť a byť ploché. Takéto kvety môžete využiť pri školských projektoch.

Spätná väzba

Využite vlastnosti ruže pri získavaní spätnej väzby, keď ste sa práve prestali hrať alebo pracovať. Dajte ostatným čas na reflexiu zážitkov. Čo bol podľa vás:

TŔŇ: negatívum dňa
RUŽA: pozitívum dňa
PÚČIK: to, čo bude nasledovať.

Podnecujte spätnú väzbu prostredníctvom otázok, čo bol pre ostatných tŕň, ruža alebo púčik dňa, čím zakončíte stretnutie na pozitívnu nótu. Ostatní sa budú môcť hlboko zamyslieť a zdieľať svoje pozorovania a pocity.

MEDITÁCIA

Choďte na prechádzku s kamarátom a skúste nájsť Ružu šípovú. Pri hľadaní si všímajte okolité zvuky, pachy a veci, ktoré uvidíte. Podeľte sa o svoje pozorovanie s kamarátom. Keď nájdete šípkovú ružu, pozorne si ju prezrite. Snažte sa nemyslieť na nič iné, len na ružu a jej jedinečné vlastnosti.

Vezmite do ruky jeden z kvetov a jemne ho držte v dlani. Sadnite si, zatvorte na dve minúty oči a opíšte vášmu kamarátovi svoje pocity.

Nakoniec sa zhlboka nadýchnite. Na pár minút si ľahnite do trávy a vnímajte svoje dýchanie, rovnako ako dych vášho kamaráta.

ZAKLIATA RUŽA

Táto hra je spojená s padajúcimi lupeňmi zakliatej ruže, ktorá sa vyskytla v príbehu Šípkovej Ruženky. Nazbierajte niekoľko ruží (pozor na tŕne!) a všetci nech si sadnú do kruhu.
Podajte ružu prvému hráčovi, ktorý odtrhne lupeň a podá ružu ďalšiemu hráčovi naľavo. Každý hráč urobí to isté.
Ten, kto odtrhne posledný lupeň zo zakliatej ruže, vypadáva. Podajte ostatným novú ružu a priebeh zopakujte. Hrajte, až kým posledný hráč neodtrhne posledný lupeň ruže.

Po pozornom skúmaní ruže reflektujte na svoj zážitok a napíšte niečo, čo odzrkadlí to, čo ste videli alebo cítili.

Popri písaní počúvajte relaxačnú hudbu a pokúste sa sústrediť na túto jedinú vec nasledujúcich 15 minút.

Keď ste hotoví, podeľte sa o svoje pozorovanie s partnerom) vašej meditácie.

Pappus

Varenie s bazou

Varenie s bazou a bobuľovitými plodmi môže byť chaotické, ale zábavné. Baza má plno zdraviu prospešných vlastností a ako liečivo sa používa už celé storočia. Môžete si vyhľadať online ďalšie recepty, napríklad zo stránky www.woodlandtrust.org.uk

BAZOVÝ SIRUP

Prísady:
2,5 kg bieleho cukru, 2 nevoskované citróny, 20 čerstvých kvetov bazy, 85 g kyseliny citrónovej

Postup
Nasypte do veľkého hrnca cukor a prilejte 1,5 litra vody. Jemne zahrievajte, ale nevarte, pokým sa nerozpustí cukor. Občas zamiešajte. Nastrúhajte kôru z citrónov pomocou škrabky na zemiaky a potom nakrájajte citróny na kolieska. Akonáhle sa cukor rozpustí, priveďte hrniec sirupu do varu a potom odstavte zo sporáka. Naplňte samostatnú nádobu studenou vodou. Prepláchnite kvety bazy, aby sa uvoľnili nečistoty alebo hmyz. Preceďte kvety, otrepte jemne prebytočnú vodu a vložte ich do sirupu spolu s citrónovou kôrou a kyselinou citrónovou, potom dobre premiešajte. Panvicu prikryte a nechajte lúhovať 24 hodín. Cedidlo vyložte čistou kuchynskou utierkou a umiestnite ho nad hrniec alebo veľkú misu. Naberte sirup – nechajte ho pomaly precediť. Zahoďte zvyšky kvetov zachytených na kuchynskej utierke. Pomocou lievika a naberačky naplňte sterilizované fľaše (umyte sklenené fľaše v umývačke riadu alebo dobre umyte v mydlovej vode. Opláchnite a potom nechajte vyschnúť v rúre pri nízkej teplote). Takto pripravený sirup je ihneď vhodný na pitie a vydrží v chladničke až 6 týždňov.

Recept z BBC Good Food online

Vyprážené bazové kvety

Prísady:
2 veľké vajcia, 100 g hladkej múky, 300 ml mlieka, očistené čerstvé bazové kvety, práškový cukor, maslo, citrón

Postup:
Pripravte obyčajné cesto na palacinky, vyšľahajte spolu mlieko, vajcia a múku. Rozohrejte na panvici maslo. Ponorte kvet bazy do cesta a kvety na panvici opečte stonkou hore. Podávajte so stonkou, posypte práškovým cukrom a polejte šťavou z citróna.

Pappus

Bazový džem

Prísady:
500 g plodov bazy čiernej, 400 g cukru na džem, 1 polievková lyžica citrónová šťava

Postup:
Vložte tanier do mrazničky. To vám pomôže neskôr zistiť, či je džem hotový. Bobule zo stoniek odstráňte vidličkou a dôkladne umyte, aby ste odstránili zvyšky listov a stopiek. Umiestnite bazu na panvicu a jemne ju rozdrvte pučidlom na zemiaky, len toľko, aby ste uvoľnili časť šťavy, ale zachovali ste určitú štruktúru bobúľ. Pridajte cukor a citrónovú šťavu do panvice a nechajte dusiť na miernom ohni. Stále miešajte, aby sa džem neprilepil na dno panvice. Varte asi 20 minút, odstráňte všetku nečistotu, ktorá vypláva na povrch. Aby ste vyskúšali, či má džem správnu konzistenciu, vyberte tanier z mrazničky a na tanierik položte malú vzorku džemu. Odložte tanier na niekoľko minút do chladničky; ak džem vytvorí ovocnú kožu, je hotový. Ak to tak nie je, opätovne ho povarte a test opakujte každých 5–10 minút, kým nebude pripravený. Dajte džem do sterilizovaných nádob a po úplnom vychladnutí utesnite dózy a pripevnite štítok s dátumom výroby. Džem vydrží na chladnom a tmavom mieste 1 rok. Uchovávajte po otvorení v chladničke.

„Dobyl som hrad“
svätojánsky obrad a torta

ku koncu knihy od Dodieho Smitha Cassandra oslavuje svätojánsku slávnosť, vyrába girlandu z kvetov, páli soľ a bylinky, zapáli vatru a zje slávnostný koláč. Skúste vymyslieť recept na tortu, do ktorej by ste použili ako prísadu bazový sirup alebo bazový džem.

Elderflower cake

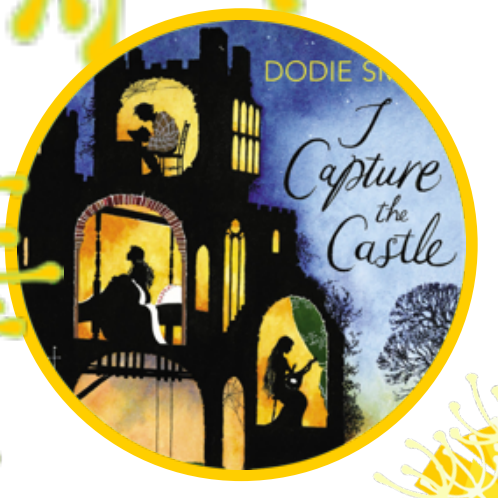

Hravé učebné materiály: BAZA

Využitie bazy

Baza je veľmi všestranným materiálom. Dá sa použiť na výrobu jednoduchých remeselných predmetov ako sú bábky, píšťalky a požiarne potrubie. Ľahko sa krája a dužina sa dá odstrániť, aby vznikla dutá trubica, ktorá sa dá použiť na mnoho spôsobov - viď nižšie pre inšpiráciu.

Remeslá z bazy

Elder crafts

MÝTY A PRÍBEHY O BAZE ČIERNEJ

„Baza čierna je hlboko spojená s ríšou víl. Hovorilo sa, že ak niekto sedel alebo spal na svätého Jána pod bazou, mohol vidieť víly alebo dokonca vidieť ich, ako idú na svoje svätojánske hody. Avšak hrozilo nebezpečenstvo, že bude unesený do podsvetia a nebude môcť ujsť. Baza je spájaná s duchovnou bytosťou alebo s kráľovnou, ktorá je strážkyňou podsvetia, kde prebývajú víly a duchovia mŕtvych. Baza je často zasadená na cintorínoch a kedysi sa umiestňovali kríže s bazou na nových hroboch, pravdepodobne aby pomohli duchom pri prechode na druhý svet. “
Incredible Edible Todmorden

V sérii Harryho Pottera od J. K. Rowlingovej je najsilnejší prútik čarodejníckeho sveta vyrobený z bazy a ako jeden z troch „Darov smrti“ bol údajne vytvorený samotnou Smrťou. Skúmajte mýty a príbehy súvisiace s bazou a využite ich ako podklady pre spontánne rozprávanie príbehov a remeslá.

Mýty o bazovom strome

Elder tree myths

Korálky z bazy

Toto je jednoduchá a veľmi uspokojujúca činnosť. Pomocou záhradníckych nožníc alebo pílky na kov zastrihnite/zrežte dlhé rovné stonky bazy (asi hrúbka vášho prsta). Kôru olúpte alebo orežte - alebo ponechajte, aby to vyzeralo prirodzenejšie. Potom nakrájajte stonky na menšie kúsky veľkosti korálkov. V strede vydlabte mäkkú dreň pomocou kolíka alebo bambusovej tyčinky na kebab. Koncom jari kôra na dreve z bazy čiernej zhustne a dajú sa do nej vyrezávať vzory. Navlečte korálky na šnúrky a vyrobte náhrdelníky, náramky alebo ozdobné girlandy.

Pappus

Hravé učebné materiály: TRÁVA

Fakty a folklór

Trávy tvoria ako zdroj obilia najvýznamnejšiu potravu na svete pre ľudí aj zvieratá. Trávy majú výhodu v tom, že sú k dispozícii počas všetkých ročných období, aj keď kvitnú hlavne v lete a je to pre ne najlepšie ročné obdobie. Bambus obrovský je najväčšou odrodou tráv a môže dorásť až do výšky 151 stôp.

Tradičná riekanka pre deti na odrecitovanie, keď odtrhnú vrch stonky trávy so semenami a hádžu ich na svojich kamarátov: „V lete je tu strom (semená držte na stonke trávy), tu je strom v zime (semená vyberte prstom nahor a ukážte zvyšok stonky trávy) tu je kopa kvetov (zoberte semená do hrste) a tu sú aprílové prehánky" (vyhoďte ich do vzduchu).

Papyrus je z čeľade šachorovitých, ktoré sú podobné trávam. Rástol hojne pozdĺž brehov rieky Níl, ale dnes sa tu vyskytuje veľmi zriedkavo. Vyrástol až do výšky 10 stôp a starí Egypťania ho používali na výrobu papiera, košov, sandálov, rohoží, lán, prikrývok, stolov, stoličiek, matracov, liekov, parfumov, jedla a oblečenia.

Recepty

Varenie v senníku

Pomalé varenie v sene: kutilský tepelný sporák

Toto je zábavný spôsob, ako experimentovať pri varení. Ak ste cez deň zaneprázdnení a chcete sa večer vrátiť k pomaly uvarenému jedlu, ideálne riešenie pre dobrodružstvá vonku. Je to tiež veľmi ekonomický spôsob prípravy jedla, pretože sa spolieha na veľmi málo paliva. Môže to byť užitočné ako prostriedok na varenie kaše cez noc

Varenie v senníku

Potrebujeme:
Seno alebo iný suchý vlákenný material, prípadne aj stare vlnené svetre či dokonca starý spacák; veľkú drevenú debnu, kartónovú krabicu, izolačné materiály, panvice (ideálne liatinovú alebo kovovú), ingrediencie na večeru – napr. vývar *(Varovanie: nevarte týmto spôsobom ryžu),* zdroj tepla – rúru alebo oheň

Postup:
Debničku vyložte izoláciou. Na spodok položte seno. Vložte ingrediencie na guláš do panvice a niekoľko minút ich priveďte do varu. Položte na vrch suchého sena. Panvicu opäť zakryte senom a zatvorte debnu. Keď sa po celom dni vrátite, domov, opäť nechajte zovrieť a servírujte

Pappus

Hravé učebné materiály: TRÁVA

Recepty

"Na sene" sa dajú pripravovať aj kvalitné potraviny, ktoré boli usušené a dobre skladované. Povrýva sa, že mäsu i zelenine to dodáva zemitú, mierne údenú príchuť.

Ježkové rožteky

Z obilnín ako ryža, kukurica a proso sa vyrába múka, ktorá je dôležitá pri výrobe chleba a iných potravinárskych výrobkov. Cukrová trstina sa používa na dochutenie mnohých nápojov a receptov. Semená pšenice môžu deti zomlieť pomocou malého ručného mlynčeka. Múka vyrobená týmto spôsobom sa dá použiť na pečenie menších bochníkov chleba. Odkaz: https://www.bbcgoodfood.com/recipes/hedgehog-rolls

Prísady:

500 g mixu na pečenie, hrozienka, olúpané mandle, nožnice

Postup:

Vypracujte cesto na pečivo podľa receptu. Vyformujte okrúhle bochníčky a vytvarujte nos. Nechajte vykysnúť. Predtým, než ježe vložíte do rúry, nožnicami im urobte pichliače, oči urobte z hrozienok a nos z mandlí. Pečte podľa inštrukcií na obale od mixu na pečenie.

Praktické nápady: Bábika zo šúpolia

Výroba bábik, uzlov a iných predmetov zo zvyškov kukuričných klasov bola kedysi obľúbená počas obdobia žatvy.

Potrebujeme:

Nazbierajte na poli suché zvyšky kukuričných klasov alebo iné zvyšky obilnín; špagát, nožnice.

Postup:

Zviažte všetky steblá dohromady v strede. Rozdeľte dolnú polovicu na dve časti, aby vznikli nohy. Na hornú časť priviažte ruky. Z listov či iných tráv urobte vlasy a oblečenie, ktoré priviažete pomocou bavlnky.

Praktické nápady: Vonné sviečky v balóne

Citronella (vonný olej) a citrónová tráva majú úžasnú vôňu a dajú sa použiť na výrobu sviečky alebo fakle na odpudenie hmyzu, najmä komárov

Potrebujeme:

Sklenené dózy alebo pohárik

50 kvapiek éterického oleja z citronely na 1 šálku neroztopených voskových lupienkov alebo 3 kvapky na šálku roztaveného vosku.

Kovové taniere na knôt alebo nalepte knôt na dno nádob, balóny, varešky, ceruzky, ktoré pri schnutí vosku držia knôty.

Postup:

Pripravte nádobu nalepením knôtu na spodok alebo použite kovový držiak knôtu. Hornú časť knôtu pripevnite okolo ceruzky a vyvážením na vrchnej časti nádoby udržujte knôt vo zvislej polohe. Vosk rozpustite v žiaruvzdornej miske s vodou nad hrncom. Akonáhle sa vosk rozpustí, pridajte esenciálny olej. Nechajte trochu vychladnúť. Nalejte do pripravených nádob. Nechajte úplne vychladnúť. Vytiahnite knôt z ceruzky po vysušení a skráťte ho. Sviečky dokončite tak, že balón navlečiete do polovice nádoby, aby ste jej dodali farbu.

Pappus

Praktické nápady

Bunker z palíc

Jednoduchá činnosť zameraná na spoluprácu. Stavba bunkra je nanáročná, základný rám je ľahký, no pevný. Dá sa postaviť v interiéri alebo exteriéri.

Potrebujeme:

25 bambusových palíc (záhradného typu), 50 veľkých kancelárskych sponiek, špagát, štipce, priesvitnú lepiacu pásku, rôzne materiály ako sú textil, vrecovina, kvetinové girlandy, veľké čierne vrecia do koša, svetielka, balóny, vankúše, prírodné materiály (listy, vetvičky atď.)

Postup:

Vyberte si veľkosť palíc, ktorá vyhovuje vášmu priestoru a deťom. Napríklad 1,2m dlhé palice vytvárajú bunker s vnútorným priemerom podlahy asi 2m. Palice s dĺžkou 2,4 m, vytvoria bunker vysoký dosť na to, aby dospelý človek vo vnútri stál. Pri výrobe rámu budete potrebovať pomoc asi piatich ľudí. Pripravte si palice: na koniec každej palice zalepte kancelársku sponku lepiacou páskou tak, aby vzniklo očko

Vezmite 15 palíc a vytvorte z nich 5 plochých trojuholníkov tak, že spojíte očká na koncoch jednotlivých palíc a zviažete. Položte zviazané trojuholníky na zem tak, aby vnútorný priestor vytváral päťuholník. Vnútorné dotýkajúce sa rohy znova spojte pomocou očiek. Vezmite ďalších 5 palíc. Zodvihnite trojuholník, aby sa mierne vykláňal od základne. Znovu použite očká a priviažte jeden koniec palice od špičky jedného trojuholníka k druhému. Opakujte, kým všetky rohy nebudú mať medzi sebou palicu. Štruktúra bude teraz stáť – len tak-tak! Vezmite zvyšných 5 palíc a zviažte ich spolu na jednom konci. Postavte sa do stredu konštrukcie (na toto budete možno potrebovať niekoho vysokého). Držte zviazaný koniec v strede, rozprestrite palice ako dáždnik a ich konce priviažte na vrcholy trojuholníkov.

Stavba je dokončená a samostatne stojí. Je odolná, ale nie je dosť silná na to, aby po nej deti liezli alebo sa hojdali. Ozdobte bunker čímkoľvek, čo máte poruke. Experimentujte s rôznymi materiálmi za účelom vytvorenia rôznych druhov atmosfér (oddychový priestor – vankúše, látky), tajomné (čierne vrecia) atď. Táto aktivita je prevzatá z príručky Play Way, ktorá vznikla v rámci projektu VIPER financovaného z európskych zdrojov (University of Gloucestershire), prvýkrát uverejnené v roku 2012 prostredníctvom PACT Birmingham / Play Resource Co.

Pappus

Hravé učebné materiály: TRÁVA

Hry: Vystreľujúci skorocel

Potrebujeme:
Skorocel nazbieraný vo vašom okolí.
Plantain lanceolata (skorocel kopijovitý)
je veľmi častá rastlina nachádzajúca sa v trávnatých oblastiach ako napr. polia, lúky pri ceste a záhrady. Má veľmi ľahko rozpoznateľný vzhľad.

Postup:
Vyberte si dlhú stopku - tie, ktoré majú tvrdé stonky,sú na túto činnosť najlepšie. Držte ju tak, aby kvet smeroval od vás, potom vezmite druhý koniec stonky, vytvorte na ňom slučku a prevlečte ju cez kvet. Stonky pevne uchopte do oboch rúk a očko vytiahnite smerom hore k hrdlu kvetu. Stopky sú mierne elastické; stonka sa pri troche šťastia zlomí tesne pod kvetom a vystrelí kvet aj na niekoľko metrov.

Praktické nápady: Strapce a okrasy

Nezabudnite, že zväzky trávy, zviazané na jednom konci a dozdobené pierkami alebo iným vecami môžu byť použité pri mnohých outdoorových projektoch, či už je to vytvorenie magického amuletu, vytvorenie štandardy tímu a aj iných aktivít – zatlačte napríklad do zeme palicu a požiadajte ostatnách, aby ju ozdobili predmetmi, ktoré nájdu v okolí.

Trávy používané na tkanie/pletenie alebo väčšie projekty (s použitím bamusu či palíc): http://colorful-crafts.com/how-to-weave-a-simple-grass-basket/

Hravé učebné materiály: TRÁVA

Hry: Kosenie herných priestorov

Akékoľvek trávnaté priestranstvo môže byť kosené mnohými spôsobmi, napríklad špirálovito a vytvárať tak veľa herných možností. Táto technika sad á využiť pri skákacích hrách (napr. Škôlka) aj pri formátovaní hracieho priestoru. Samozrejme nezabudnite, že pre deti, ktoré nemajú sennú nádchu, je často najväčšou zábavou prosté obhadzovanie sa trávou alebo plazenie sa vo vysokej tráve, alebo chodenie v tráve naboso.

Hry: Pískanie na steble

Potrebujeme:

Odtrhnite ploché steblo trávy, dlhé ako vaše palce. Lepší zvuk vydávajú širšie steblá.

Postup:

Vezmite steblo trávy medzi palce a palce rovnobežne pritlačte k sebe pri kĺboch. Nechty sú obrátené smerok k vám. V medzere medzi palcami by ste mali vidieť časť stebla. Priložte k medzere pery a fúknite. Spočiatku zrejme budeme musieť potrénovať a posúvať ústa v medzere, pokým nenájdete ten správny bod. Skúste to isté aj s inými trávami a nájdite tú najlepšiu.

Hry: Bežte pred býkmi!

Vytvorte dva tímy – jeden tím bude naháňať a druhý zase chytať. Pomer sa líši podľa veľkosti hracej plochy a rýchlosti behu prenasledovateľov, ale priemerne jeden chytajúci by mak pripadať na osem hráčov. Všetci hráči začínajú na jednom konci určenej plochy. Prenasledovatelia stoja v strede poľa a jeden vedúca postava prenasledovateľov, volá „Bežte, býky!“. Keď toto zakričí, ich koniec ihriska sa stáva nebezpečným a všetci hráči sa musia pokúsiť dobehnúť na druhý, „bezpečný“ koniec poľa. Lovci sa musia pokúsiť chytiť čo najviac tých, ktorí chcú prebehnúť okolo nich. Každý hráč, ktorý nebeží, môže byť tiež chytený, pretože tento koniec ihriska je teraz tiež „nebezpečný“.

Hry: Bežte pred býkmi!

Potrebujeme:

Veľký vonkajší priestor, ideálne 2 až viackrát väčší než telocvičňa. Na oboch koncoch plochy by mala byť určitá hranica (napr. čiara).

Postup:

Táto hra je najvhodnejšia do otvorených vonkajších priestranstiev, kde je dostatočne veľa miesta na beh. Na oboch koncoch priestranstva si určite hranice. Pozorne zaznamenajte každú povrchovú nerovnosť a rizikové miesta, trčiace konáre a pod. Takéto miesta vylúčte z hry

Hry: Bežte pred býkmi!

Každý, koho chytili, musí zostať stáť na mieste, kde sa to stalo. Stoja rozkročení, no inak nemajú povolené sa hýbať. Len vodka chytajúcich môže zakričať: “Bežte, býky!” Prenasledovaní hráči môžu oslobodiť svojich chytených druhov tak, že im podlezú pomedzi nohy. Ak ich nádohou chytia pri podliezaní, hráči nezamrznú medzi nohami svojich kamarátov, ale vedľa nich. Hra sa končí, keď boli všetci prenasledovaní chytení a “paralyzovaní.” Víťazom je ten, kto bol chytený ako posledný.

Pappus

Hravé učebné materiály: LIESKA

Recepty s lieskovcami

Ideálnym časom na zber lieskovcov je september. Nazbierané orechy rozložte na plechu a papieri na pečenie a pražte ich približne 15 minút pri teplote 180°C. Keď sú upražené, do misky vložte plátenú utierku, nasypte do nej lieskovce a keď vychladnú, pošúchajte zloženú látku, aby ste sa zbavili šupiek. Pražené lieskovce môžete využiť v množstve receptov.

Recepty: Lieskovcové keksy

Prísady:
150g nahrubo nasekaných lieskových orechov,
100g cukrovej polevy, plus naviac na dozdobenie
155g masla, 200g múky
Polovica pomarančovej kôry
1/2 vajíčka, štipka soli

Postup:
Rozpáľte rúru na 170°C, rozmiešajte maslo a cukor dohladka, pridajte ostatné prísady s výnimkou vajca. Nakoniec pridajte rozšľahanú polovicu vajíčka. Vymieste cesto a vyvaľkaje ho na približne trojmilimetrovú hrúbku, vykrojte keksy a pečte v rúre približne 8 minút. Nechajte vychladiť na mriežke.

Rezanie mladých stromčekov pri koreni stimuluje ďalší rast a umožňuje regulovať celkovú veľkosť stromu. Týmto postupom zároveň získavame užitočný material a drevo a najmä konáre liesky sa dajú využiť mnohými spôsobmi, napríklad na stavbu wigwam alebo teepee (pozri projektový material)
Stavba podobná tepee je tiež vhodná na pestovanie kvetov či zeleniny, napríklad popínavej fazule alebo hrášku. Akýkoľvek typ dreva dobre poslúži aj na výrobu prútika (pozor, fanúšikovia Harryho Pottera!), no lieska je prednostne vhodná pre svoj rovný tvar. Potrebujete k tomu len nožík na vyrezávanie a trpezlivosť, kým olúpete kôru a prútik opracujete.

Praktické nápady

Pappus

Praktické nápady

Ďalším nápadom, ako vyrobiť šikovnú pomôcku z liesky, je výroba vychádzkovej palice alebo berly, a to z jednoduchej surovej liesky alebo z opracovaného a vyrezávaného dreva. Podobné palice používali v dávnej histórii druidi, slúžili najmä na sebaobranu. Veštci zase využívali vidlicovité konáre na hľadanie vody. Či už ide o vychádzkovú palicu, berlu alebo prútik, lieska dokazuje, že je výborným materiálom podnecujúcim predstavivosť a ponúkajúcim odrazový mostík pre naróznejšie hry

Palice s príbehom:
Pre každého nájdite rovnú dlhú palicu z liesky a vezmite ju so sebou na prechádzku či túru s klbkom bavlny. Pri prechádzke si všímajte okolie a zaujímavé predmety priviažte bavlnou k palici. Na konci túry budete mať vizuálne stvárnenie svojich zážitkov, prostredníctvom ktorého môžete prerozprávať svoju cestu.
Ďalším krokom môže byť tkanie – zozbierajte niekoľko dlhých a rovných lieskových konárov a vytvorte z nich jednoduché krosná, následne medzi ne natiahnite bavlnu alebo šnúry – všetky nájdené predmety môžete votkať do krosien.
Môžete urobiť aj väčšiu verziu medzi stromami.

Inšpirujte sa prekrásnymi listami liesky a urobte si odtlačky. Vymaľujte jednotlivé listy a pritlačte ich na papier, alebo ich vložte pod list papiera a vymaľujte papier pastelkami (vznikne relief žilnatiny listu). Na jeseň nazbierajte suché listy a pomaľujte ich zaujímavýmo motívmi – alebo použite listy ako šablónu. Pri práci s listami je veľmi zaujímavá symetria a listy liesky sú zväčša symetrické, ak ich zložíme napoly. Leskovcový strom bol predobrazom mnohým krásnych umeleckých diel. Pre inšpiráciu si môžete na internete nájsť tieto a mnohé iné podobné dizajny.

Pappus

Hravé učebné materiály: LIESKA

Drevorezba.
Lieska je veľmi dobrá na vyrezávanie, čo je vhodné vyskúšať najmä so staršími deťmi. Ideálnym začiatkom je napríklad vyrezávanie tváre na plochý kus dreva. Skúste vyhľadať podobné jednoduché postupy, realizovateľné v rámci jedného sedenia.
.

Z okrúhlych odrezkov liesky urobte gombíky alebo odznaky a do stredu vyvŕtajte dieru.
Povedzte deťom, aby krúžky ozdobili a navliekli na šnúrku, čím vzniknú náramky alebo náhrdelníky. Krúžky môžu využiť aj pri hrách, napríklad že na jednu stranu napíšu svoje meno a na druhú dve pravdivé tvrdenia a jednu lož o sebe. Ostatní musia hádať, ktoré z tvrdení je lož.
Pri dekoráciách je dobrým nápadom napríklad použiť dlhé konáre liesky a zviazať ich na koncoch šnúrkami alebo priehľadnou páskou, pričom spoločne vytvoria tvar hviezdy. Ďalšie ozdoby dodajú tomuto netradičnému doplnku svojský ráz a môžeme ho použiť ako dekoráciu pri slávnostných udalostiach. Okrem hviezdy môžeme vyskúšať aj iné tvary.

Praktické nápady

Na zemi urobte rám z konárov liesky a dnu vložte 15 predmetov, ktoré nájdete okolo seba. Poproste ostatných v skupine, aby si zapamätali predmety a následne sa obrátili a zatvorili oči, kým vy odstránite jeden z predmetov. Ďalší vytvára súbor predmetov ten, kto uhádol, čo zmizlo.

Ďalším nápadom, ako použiť konáre a vetvičky liesky, je prilepiť ich na starú vtáčiu búdku a vytvoriť malý vtáčí zrub. Z vhodne tvarovaných vetvičiek môžete urobiť vešiačiky na kľúče, alebo zlepiť či upliesť konáriky a vytvoriť rám.

Odkazy

drevené zvieratká, nájdete na: https://richardirvine.co.uk/2018/06/simple-split-stick-animals/

lesný plch, nájdete na https://wildabouthere.com/how-to-make-a-wood-dormouse/

Papyrus

Hravé učebné materiály: PAGAŠTAN KONSKÝ

Fakty a folklór

Teórií, ako dostal pagaštan konský dostal svoje meno, je niekoľko – napr. že rozdrvené nejedlé gaštany slúžili na liečenie koní, alebo že stonka pri prekrojení vyzerá ako podkova.

Fakty a folklór

Plody pagaštanu konského – divé gaštany – sú známe svojimi zdravotnými benefitmi a dajú sa použiť na výrobu liečiv. Málokto vie, že z listov, kôry a kvetov sa vyrábajú lieky na mnohé choroby. Pagaštan konský sa napríklad používa v liekoch na cievne problémy. Existuje aj výskum, ktorý sa zameriava na využitie pagaštanu pri liečení rakoviny. Všetky časti pagaštanu však obsahujú toxické látky a preto je táto rastlina považovaná za nejedlú. Najjedovatejšie sú práve plody, dive gaštany, ktoré majú vysoký obsah TANÍNU.

Praktické nápady: Dobyvatelia

Potrebujeme:
Dive gaštany, špagát,
niečo na vyvŕtanie diery do gaštanu
Postup:
Vyberte si pekný gaštan, urobte doň dieru a následne do nej zasuňte špagát. Gaštany hrajú dvaja hráči, ktoré sa snažia trafiť gaštan toho druhého a zhodiť ho zo šnúry. Víťazom je ten, komu sa to podarí. Hrá sa tak, že jeden hráč vystrie ruku s visiacim gaštanom a protihráč sa ho pokúsi zasiahnuť. Protihráč si môže časť šnúrky na svojom gaštane napríklad omotať okolo zápästia, existuje viacero spôsobov, ako hrať. Ak hráč minie, môže skúsiť ešte dvakrát – celkovo má na zhodenie súperovho gaštanu tri pokusy. Niekedy môžu hráči hrať až do zhodenia gaštanu. Víťazný gaštan sa volá jednoitý. Keď porazí ďalšieho súpera, je dvojitý, keď dvoch, je trojitý atď.

Praktické nápady: Gaštanový brainstorming

Potrebujeme:
Divé gaštany
Veľký hárok papiera
Postup:
Na veľký list papiera nakreslite obrovský gaštan. V skupine premýšľajte nad čo najväčším množstvom spôsobov, ako gaštany použiť. Prípadne: Za každý nápad dostane účastník gaštan. Alebo: nakreslite obrovský rozkonárený strom a každý nápad zakreslite ako nový gaštan. Alebo nakreslite košík plný gaštanov, ktoré predstavujú jednotlivé idey.

Fakty a folklór

Pagaštan konský a jeho plody sa v Británii nazývajú “conker,” pričom tento názov je odvodený práve z vyššie spomenutej hry a vyrážania súperovho gaštanu. Je viac než 170 rokov stará a názov je skráteninou slova conquerors (dobyvatelia).

Pappus

Hravé učebné materiály: PAGAŠTAN KONSKÝ

Praktické nápady: Gaštanová meditácia

Potrebujeme:
Plné vrecká gaštanov
pre všetkých

Postup:
Vložte si gaštany do vreciek, prípadne do malých košíkov alebo vrecúšok. Pohodlne sa usaďte a zavrite oči. Vedúci activity určí ďalší priebeh, no dôraz kladie na pokojný relaxačný zážitok.

Praktické nápady: Gaštanová meditácia

1. Vložte ruky do vreciek (vrecúšok, košíkov) a ponorte ich medzi gaštany. Preberajte s nimi, hlaďte ich, hrajte sa s nimi…skúšajte, aký majú tvar, teplotu, váhu a sústreďte sa na vnemy vo vašich dlaniach. Sú príjemné? Chcete pokračovať alebo chcete prestať? Cíti vase telo aj iné vnemy? Ste uvoľnení, alebo napätí? Cítite nejakú emóciu? Ak áno, akú? Stále chcete pokračovať, alebo by ste už radšej prestali?
2. Vyberte si jeden gaštan a pozorne ho preskúmajte – akú má veľkosť, tvar, povrch…dajte si ho na chrbát ruky. Čo cítite?
3. Otvorte oči a prezrite si vybraný gaštan. Skúste ho opísať niekomu, kto gaštany nikdy nevidel – opíšte farbu, tvar, veľkosť, hmotnosť. Môžete to urobiť prirovnaním k iným podobným predmetom.
4. Ako sa po tomto cvičení cítite? Možno ste sa s gaštanom celkom spriatelili a teraz si ho budete nosiť so sebou? Alebo ho možno niekomu darujete s priloženým venovaním? Alebo ho necháte medzi ostatnými gaštanmi? Alebo ho niekde odložíte? Rozhodnutie je len na vás.

Praktické nápady: Gaštany a zvyšok do tucta

Postup:
Gaštany a žalude sa používajú na výrobu postavičiek ľudí, zvierať a iných tvorov. Buďte kreatívni a skombinujte ich, ozdobte, vymaľujte atď. Je dôležité, aby ste deťom nedávali hneď inštrukcie, ako postavičky vyrábať, len neskôr, ak si nebudú vedieť dať rady, im ukážte, ako urobiť do gaštanu či žaluďu dieru (pozor na prsty!), ako prekrojiť orechy napoly a vyrobiť tak panáčikom topánky alebo podstavce a podobne. Môžete vytvoriť postavičkám spoločnú Gaštanovú republiku – postavte ich na veľký hárok papiera pomaľovaný ako mapa, alebo ich využite ako postavy v nejakej stolovej hre. Môžete sa s nimi hrať, vymýšľať príbehy, zasadiť ich do fitkívneho herného sveta, vymýšľať im priateľov i nepriateľov atď.

Praktické napady: Gaštany a zvyšok do tucta

Potrebujeme:
Divé gaštany
Oplodie – prírodný “obal” gaštanov
Žalude s čapičkami
Zápalky bez hlavičiek, prípadne špáradlá
Ostrý predmet na robenie dier
Navyše môžeme použiť:
Plastelínu
Farebné papierové vreckovky
Špagát
Lepidlo
Tenké štetce, akrylové farby alebo centrofixky na plagáty.

Pappus

Hravé učebné materiály: PAGAŠTAN KONSKÝ

Gaštanový dizajn

Popustite uzdu fantázii, pretože s gaštanmi sad á vymyslieť naozaj hocičo. Vyzdobte si napríklad izbu gaštanovými režazami alebo vencami, gaštanovými postavičkami, rôznymi gaštanovými doplnkami atď. Viac nápadov nájdete na www.pinterest.at

Praktické nápady: Prášok na pranie

Potrebujeme:
3-4 kilogramy gaštanov.
Postup:
Nasekajte menšie kusy divých gaštanov na štvrte a premiešajte ich, kým nezostanú celkom male kúsky. Následne ich vysušte na plechu v rúre, aby sa dali skladovať niekoľko mesiacov. Po vychladnutí je najlepšie, ak ich vložíte do sklenených nádob a váš prášok na pranie je hotový. Existuje niekoľko spôsobov, ako ich urobiť. Odporúčame hľadať na internete, aby ste našli ten ideálny:
http://www.pechundschwefel.eu/diy-waschmittel-aus-kastanien/

Hry: Gaštanový petanque

Hra
Jedna skupina by nemala pozostávať z viac než 4 hráčov.
Koordinátor hry nakreslí štartovaciu čiaru a umiestni tzv. bib (cieľový kameň) na zem v určitej vzdialenosti od čiary. Hráči kotúľajú svoje gaštany spoza čiary. Snažia sa dostať gaštany čo najbližšie k bibu, stredovému gaštanu, ktorý bol hodený ako prvý. V druhom kole všetci kotúľajú ďalší gaštan podľa rovnakých pravidiel.
Keď sa všetkým minú gaštany, koordinátor hry určí hráča,
ktorý sa najviac priblížil k bibu. On alebo ona sa stáva víťazom daného kola a získava bod. Koordinátor rozhoduje, koľko kôl hra dohromady bude obsahovať.

Drevo pagaštanu

Drevo pagaštanu konského má žltkastý až ľahko červený odtieň a hmotnosťou je ľahké až stredne ťažké. Ľahko sa s ním pracuje a je vhodné na vyrezávanie či výrobu menšieho nábytku, prípadne debničiek. Keďže nie je príliš pevné, skôr pružné, je nevhodné ako stavebný material. Pagaštan konský je oceňovaný skôr Pre svoj vzhľad než konštrukčný potenciál.

Hry: Gaštanový petanque

Potrebujeme:
Divé gaštany, permanentný atrament, rovné priestranstvo
Postup:
Nafarbite gaštany rôznymi farbami a rozdajte po dva gaštany každému hráčovi. Jeden menší nafarbite krikľavou farbou, odlišnou od ostatných (tento gaštan bude bib).

Pappus

Hravé učebné materiály: PAGAŠTAN KONSKÝ

Hry: Hra NIM s gaštanmi

Potrebujeme:
Gaštany
Postup:
Hra je určená pre dvoch, no dá sa hrať aj v skupinkách, ak máte dostatočne vela gaštanov. Gaštany usporiadajte do hromádok alebo radov. Hráči po jednom odoberajú z jednej hromádky alebo radu ľubovoľné množstvo gaštanov, kým žiadne nezostanú. Pri každom ťahu môžu hráči odstraňovať gaštany len z jednej hromádky alebo radu. Víťazom je hráč, na ktorého pripadne posledný gaštan.

Hry: Preteky gaštanov

Hravá,
zábavná a veľmi jednoduchá súťažná hra,
ktorú môžu menšie I väčšie skupiny. Hra je určený n
a rozvoj svalov chodidla a zároveň poskytuje vela zábavy.

Potrebujeme:
Misky, gaštany, stopky
Postup
Zoberte dve male misky a jednu naplnte gaštanmi. Úlohou hráčov je presunúť gaštany prstami na nohách z jednej misky do druhej. Hráči tam musia byť bosí. Keď je v skupinách vela detí, vytvorte 4-5 skupín a z každej vyberte jedného, ktorý bude súťažiť. Deti sa môžu po jednotlivých kolách striedať. Môžete im aj merať čas, aby ste zistili, komu sa podarila úloha najrýchlejšie, alebo môžete dať do misiek rovnaké množstvo gaštanov a nechať ich súťažiť.

Hry: Scrabble s gaštanmi

Potrebujeme:
Gaštany
Akrylové farby
Permanentná fixka
Postup:
Zozbierajte gaštany, ktoré majú približne rovnakú veľkosť a tvar. Vymaľujte ich akrylovými farbami. Po tom, čo sa usušia, na každé napíšte fixkou písmeno. Následne s nimi môžete hrať scrabble.

Pappus

Hravé učebné materiály: Brečtan popínavý

Inšpirácia pre hranie rolí alebo diskusie o rastlinách a o životnom prostredí

DC Universe superzloduch Poison Ivy (Brečtanka) debutuje v komikse o Batmanovi z roku 1966. Pracuje ako biochemička a botanička v meste Gotham City. Nedávno sa z nej stala antihrdinka, ktorá využíva svoje schopnosti na to, aby robila správne veci, ale nesprávnym spôsobom. Je extrémnou environmentalistkou a medzi jej „ superschopnosti“ patrí aj použitie rastlinných toxínov a feromónov na uskutočnenie jej zlých/oprávnených plánov.

NB *Poison Ivy (Brečtanka) je pomenovaná podľa amerického alebo orientálneho jedovatého brečtanu (Toxicondendron radicans) a nejde o rovnaký druh, ako sa vyskytuje vo Veľkej Británii a Európe (Hedera spp). Jedovatý brečtan je veľmi dráždivý pre pokožku – európske brečtany sú vo všeobecnosti miernejšie.*

Poézia a piesne

Ó ruže pre nával mladosti,
A vavrín pre dokonalý rozkvet;
Ale vytrhnite mi brečtanovú halúzku
zostarnutú pred mojím časom.

Christina Rossetti, 1862

Brečtan sa často používa v poézii a má veľa mýtických vlastností. Preskúmajte významy brečtanu a vytvorte si vlastné básne, texty piesní alebo rapové skladby.

Ivy songs

Bobule brečtanu sú toxické.

KNIHY:

Séria kníh „Divoký…“ od Jo Schofieldovej a Fiony Danksovej
101 vecí, ktoré sa dajú vyrobiť a robiť vonku od Frances Lincoln

Tieto knihy sú plné nápadov na vonkajšiu a kreatívnu hru s prírodnými materiálmi.

Pappus

Hravé učebné materiály: Brečtan popínavý

Tkanie s brečtanom

Brečtan je veľmi všestranným materiálom na tkanie a pletenie, navyše je ho zvyčajne dostatok a ľahko sa zbiera a používa. Zberajte dlhé kusy a odtrhnite listy rukou v rukavici. Použite čerstvý materiál, ak môžete, aby ste si uľahčili tkanie - stonky budú pružné a bude menej pravdepodobné, že prasknú. Začnite jednoduchým zapletaním do vrkočov a prejdite na tkanie (skúsení tkáči si môžu brečtan vysušiť, aby ho navlhčili neskôr znova). Brečtanové vrkoče sú vynikajúce na stavbu úkrytov - silné, pružné a biologicky odbúrateľné!

<<príklady jednoduchých košíkov či zapletacích vzorov>>

Keď si osvojíte používanie brečtanu, vyskúšajte iné dlhé listy alebo materiály, ktoré sú po ruke.

Koruny a vence z brečtanu

Existuje veľa mýtov spojených s brečtanom, ale v umení sa často zobrazuje ako pokrývka hlavy. Brečtan symbolizuje večný život (pretože je vždyzelený) a vernosť (pretože nikdy neopustí to, s čím je spojený), takže sa často vyskytuje v svadobných kyticiach aj medzi pohrebnými kvetmi. Staroveké civilizácie si uctievali brečtan a koruny sa spájajú s Osirisom v Egypte (kde predstavuje nesmrteľnosť), s Bacchom v Ríme (v Grécku nazývanom Dionýzos), kde symbolizuje víno, poľnohospodárstvo, slávnosti a plodnosť. brečtanové koruny sa ľahko tkajú - vyberte si veľmi dlhé stonky a voľne ich prepletajte, ohýbajte a okolo konca pripevnite jutový špagát, aby koruna držala pokope.

Pappus

Hravé učebné materiály: Přhľava dvojdomá

Nezbierajte žihľavu...

... keď kvitnú (sú dočasne jedovaté)

... ak listy sú sfarbené do fialova (rastlina má nedostatok vody a trpko chutí)

... zo znečistených oblastí (zo zrejmých dôvodov!)

... bez rukavíc!

Hľadanie najlepších listov

Majte po ruke nožnice alebo záhradnícke nožnice. Vezmite košík alebo tašku, aby ste ich vložili tam. Zbierajte najmladšie listy na vrchu. Listy dobre umyte v studenej vode. Blanšírujte v horúcej vode po dobu 2 minút, aby ste odstránili přhľavé chĺpky žihľavy, potom vyžmýkajte prebytočnú vodu.

Žihľava sa používa po tisícročia na obnovenie krvného obehu pod kožou, na potlačenie artritídy v kĺboch a na zohriatie, pretože dráždi pokožku.

Liečba vyrážky zo žihľavy

Pokiaľ je to možné, snažte sa nedotýkať sa popřhlenej oblasti prvých 10 minút. Je jednoduchšie odstrániť chemikálie zo žihľavy, ak sú vyschnuté. Použite mydlo a vodu na umytie chemikálií z povrchu kože - ale netrite. Ak nemáte k dispozícií mydlo a vodu, môžete použiť čistú handričku vodou, až kým nebude možné priestor správne vyčistiť. Po vyčistení a vysušení pomocou lepiacej pásky odstráňte zvyšné vlákna žihľavy. Ak je to potrebné, svrbenie zmierni dávka antihistaminika. Naneste na miesto krémy, ako je kalamínový roztok alebo hydrokortizón, aby ste zmiernili začervenanie a svrbenie. Použite vhodný paracetamol vzhľadom na vek alebo ibuprofén na úľavu od bolesti. Studený obklad môže poskytnúť ďodatočnú úľavu, ale vyhýbajte sa horúcim teplotám. A neškriabať!

Oslávte Týždeň venovaný peknému správaniu k žihľavám (máj je vhodný čas - skôr ako zakvitnú, ak chcete s nimi variť).

Zablatené tváre

Pappus

Hravé učebné materiály: Pŕhľava dvojdomá

Žihľava má mnohoraké využitie, napríklad ako vlákno na textil a laná, čaj, čistenie pôdy, vlasové výrobky, farby, kompost, odpudzovače múch, rastlinné syridlo, úľavu od artritídy a jedlo.

Žihľavová polievka

Prísady:
cibuľa, olivový olej alebo maslo, mrkva, žihľava, vývar, soľ a korenie, kyslá smotana.

Inštrukcie:
Nakrájajte cibuľu na kocky a poduste na masle alebo oleji. Pridajte očistenú mrkvu pokrájanú na kocky, zemiaky. Pridajte nasekaný strúčik cesnaku a zeler. Pridajte žihľavu. Pridajte vývar, soľ a korenie podľa chuti a duste 10 - 12 minút. Podávajte (môžete ako pyré). Ozdobte pekne s kyslou smotanou.

Čaj zo žihľavy dvojdomej

Tento bylinkový čaj má mnoho výhod a je plný všetkých druhov vitamínov a minerálov, ktoré podporujú prirodzenú funkciu tela, a rovnako tiež vyživuje vlasy a pokožku. Najlepšie na tom je, že ... JE TO ZADARMO!

1: Odstrihnite z vrchu rastliny dostatok veľkých listov žihľavy dvojdomej, aby ste naplnili malú misku (nebuďte hrdinovia, noste rukavice).

2: Nechajte zovrieť vodu a nalejte ju do prázdnej misy.

3: Pridajte listy do chladiacej sa vody a počkajte až kým nezozelenajú.

4: Žihľavový čaj preceďte do šálky.

5: Pridajte podľa chuti med😊

Žihľavový dip

Prísady:
žihľava, olivový olej, pražený cesnak (2 strúčiky) alebo 1 čerstvý stručik, alebo listy medvedieho cesnaku, čerstvá mäta, citrón, kajanské korenie, soľ, kyslá smotana.

Inštrukcie:
Suroviny spolu zmiešame v mixéri. Ochutnajte a okoreňte. Podávajte s nakrájanou zeleninou, chrumkami alebo slanými tyčinkami.

Hravé učebné materiály: Přhľava dvojdomá

Pletenie povrázkov zo žihľavy

Nájdite si vysokú a rovnú žihľavu a vytrhnite ju. Odstráňte v hrubých rukaviciach přhľavé chĺpky a listy žihľavy, až kým neostane holá stonka. Stlačte stonku medzi palcom a ukazovákom, a potom prejdite palcom nechtu po stonke a otvorte ju. Teraz ohnite stonku dozadu cez prst, aby sa zlomili vnútorné vlákna. Odstráňte ich a nechajte iba vonkajšie vlákna. Vlákna nechajte trochu vyschnúť pred pletením a preložte vlákna na polovicu dĺžky, potom vlákno rolujte medzi prstami, kým sa nedostanete na koniec, potom ich pustite. Vlákna sa začnú lámať. Tento krok opakujte, až pokým nevznikne kúsok lanka. Môžete potom použiť šnúru na tkanie a na zviazanie všetkého spolu.

Meek (2015, s. 12)

.

Inšpirácie

Prečítajte si o úlohe žihľavy v príbehu od Hansa Christiana Andersona, Divoké labute, ktorého morálnym posolstvom je, že odvaha môže byť bolestivá!

V mytológii sú žihľavy spájané s bohom hromu, Thorom. V niektorých kultúrach pálili žihľavu v ohnisku počas búrok. Niekoľko druhov motýľov kladie vajíčka na listy žihľavy. Vytvorte príbeh, ktorý bude rozprávať príbeh o životnom cykle motýľa. Predstavte si, čo sa môže udiať v sne o žihľave.

Výroba farbiva zo žihľavy

Na vyhľadanie odkazov použite vyššie uvedené hľadané výrazy a na usmernenie a referenciu použite nižšie uvedené webové stránky.

https://rebeccadesnos.com/blogs/journal/dyeing-with-nettles

Táto webová stránka obsahuje veľa informácií, ktoré vám pomôžu ako použiť žihľavu na farbenie rôznych tkanín. Môžete experimentovať s rôznymi látkami a moridlami, aby ste preskúmali škálu farieb, ktoré môžete pri žihľave dosiahnuť.

https://botanicalcolors.com/how-to-mordant/

Táto webová stránka obsahuje veľa informácií o moridlách.

Pappus

Hravé učebné materiály: DUB

Dub je rozšíreným symbolom sily a vytrvalosti a mnoho krajín si ho zvolilo za svoj národný strom. Ikonický tvar dubových listov a jeho plody (žalude) robia duby veľmi obľúbenými a inšpirujú tvorivých ľudí k zaujímavým umeleckým počinom.

Dub v kuchyni

Varovanie: Nejedlý!
Duby nachádzajú svoje nutričné využitie najmä pri kŕmení prasiat, keďže žalude sú pre ne veľmi výživné. Pre ľudí sú žalude nekonzumovateľné! Pochutnáva si na nich ale množstvo divých zvierat, ktoré na oplátku rozširujú semená stromu.
Dubové piliny sa bežne využívajú na údenie jedál. Aj keď sú však poldy dubu nejedlé, žalude sú natoľko ikonické, že inšpirovali hneď niekoľko zaujímavých receptov.

Fakty a folklór

Niektoré duby sa dožívajú veľmi vysokého veku – niektoré sú staršie než 300 rokov a hovorí s aim Prastaré stromy. Prastaré duby je možné identifikovať prostredníctvom niekoľkých špecifických znakov. Sú napríklad oveľa hrubšie než bežné duby a majú široký kmeň a zavalitý vzhľad. V niektorých prípadoch môžu byť hrčovité a môžu niesť známky rozpadu, napríklad vo forme dutých kmeňov. Hoci niekedy vyzerajú naozaj zúbožene, väčšinou sa im darí veľmi dobre. Stránka Woodland Trust ponúka zaujímavý nástroj, ktorým sa dá odhadnúť vek dubu.
http://www.wbrc.org.uk/atp/Estimating%20Age%20of%20Oaks%20-%20Woodland%20Trust.pdf
Duby boli v histórii spojené s druidmi. Samotný názov "druid" znamená "múdrosť dubu" (grécke drus – dub a vid zo sanskritu – znalosť). V minulosti boli dubové palice považované za zdroj magickej energie a keď ste si napr. dali na okenicu žaluď, váš dom bol chránený pred búrkami a dával obyvateľom dlhý život.

Recept
Prísady:
Mäkké karamelky
Lentilky alebo oriešky v čokoláde
Postup:
Na výrobu "jedlých žaluďov" môžete použiť lentilky alebo podobné oriešky/hrozienka v čokoláde. Na čiapočku použite mäkké karamelky, ktoré sa dajú vytvarovať ako hlavičky žaluďov. Tieto hravé sladkosti sa dajú použiť napríklad ako ozdoby na koláče.

© www.Once-Upon-A-Pefestal.blogspot.com

© www.Once-Upon-A-Pefestal.blogspot.com

Pappus

Majstrujeme

Praktické využitie
Dubové drevo
sa v minulosti používalo najmä na stavbu lodí. Dubová kôra sa navyše často používala na zafarbovanie kožených výrobkov. Dnes sa dubové drevo používa v oblasti hydraulických strojov, ako stavebný material (trámy alebo sťažne), alebo pri výrobe kvalitného nábytku a bytového zariadenia (podlaha, schody). Používa sa aj na výrobu dyhy.
Žalude možno využiť najrôznejšími spôsobmi na umelecké a remeselné projekty.

Žaluďové figúrky
Potrebujeme:
Žalide
Zápalky, špáradlá alebo špajdle
Lepidlo alebo lepidlovú pištoľ
Listy a iné prírodné materiály

Postup:
Nazbierajte žalude a urobte z nich figúrky. Potrebujeme na to len špáradlá alebo zápalky, ktorými jednotlivé orechy pospájate. Pre lepšiu pevnosť pridajte lepidlo. Môžete pridať aj iné materiály (napr. listy), ak si chcete vyrobiť iné postavičky (napr. víly, zvieratá atď.)

Kresbičky
Potrebujeme:
Veľa žaluďov

Postup:
Rozdeľte sa do skupín po 2-3. Každá skupina usporiada nazbierané žalude do tvaru ľubovoľného zvieraťa. Ľudia z ostatným skupín sa snažia uhádnuť, o aké zviera ide. Možný variant – rozličné interpretácie obrázka.

Veniec zo žaluďov
Potrebujeme:
Kartón, lepidlo, žalude

Postup:
Zmajstrujte jesenný veniec tým, že vyrežete z tmavo namaľovaného kartónu kruh a prilepíte naň žalude. Papierový veniec je jednoduchá a zároveň pekná jesenná dekorácia.

Hravé učebné materiály: DUB

Majstrujeme:
Stužky na obrúsky
Potrebujeme:
Kartónový valec
Kartón
Farbu
Lepidlo
Žalude
Nožnice
Niečo lesklé (lak)
Stuhy

© https://www.cindyderosier.com/2011/09/fall-napkin-rings.html

© https://www.cindyderosier.com/2011/09/fall-napkin-rings.html

Majstrujeme:
Stužky na obrúsky

Postup:
Rozrežte kartónové tuby (napr. z kuchynských utierok) na krúžky. Vymaľujte ich jesennými farbami. Prilepte výstrižky podobné dubovým listom a následne ich spoločne so žaluďmi natrite lakom.

Keď všetko vyschne, previažte okolo Krúžkov Stuhy a prilepte k nim papierové lístky a žalude.

© https://www.cindyderosier.com/2011/09/fall-napkin-rings.html

Majstrujeme:
Chrobačia dedinka
Potrebujeme:
Žalude, ploské kamene, lepidlo, vetvičky, drevený podstavec, prilepovacie oči

Postup:
Vytvorte si vlastnú chrobačiu dedinku: prilepte vetvičky k drevenému podstavcu, pripevnite aj ostatné predmety a pohrajte sa s vlastným dizajnom.

© image source?

Pappus

Majstrujeme

Majstrujeme:
Dubové listy
Potrebujeme
Dubový list (alebo jeho obrázok)
Papier na maľovanie
Vodové farby v jesenných odtieňoch
Štetec
Papier a pero
Postup:
Na jemne navlhčený papier naneste navlhčeným štetcom žlté, hnedé a červené flaky vodovej farby.. Farby by sa mali roztiect a mierne zliať. Keď sa usušia, perom nakreslite okolo machúľ kontúry dubových listov. Vytvorte vzor vhodný na dekoráciu obrusu alebo záclon.

Mesiac duba
Potrebujeme:
Dubové listy, žalude, bežné remeselné materiály, počítač
Postup:
Dohodnite sa, že raz ročne budete oslavovať mesiac duba. Počas tohto mesiaca musia ľudia ukazovať, že majú pri sebe skutočný alebo nakreslený žaluď či iný prvok súvisiaci s dubom (napr. mince s vyobrazením dubového listu). Spolupracujte na vytvorení Dubového zápisníka, kde budú obsiahnuté všetky informácie súvisiace s dubom – biologické, kultúrne, popkultúrne, slovom čokoľvek, čo vás zaujíma – kde sa motívy duba vyskytujú na minciach, znakoch, odznakoch, v logách atď. Zaznamenávajte aj svoje kresby a slohové práce, koláže a podobne. Na konci mesiaca prezentujte získané informácie ostatným v skupine, a to výberom troch až piatich informácií, ktoré považujete za naj. Nakoniec navrhnite ocenenia (odznaky, medaily) a rozdajte ich ostatným.

Šperky zo žaluďov
Potrebujeme:
Žalude
Lepidlo
Farbu
Trblietky
Lak
Šnúrku/retiazku na pripevnenie šperku
Perá
Postup:
Žalude môžete vymaľovať alebo ozdbiť podľa ľubovôle a následným priviazaním k šnúrke alebo retiazke si môžete vyrobiť náhrdelník alebo náramok.

Pappus

Hravé učebné materiály: DUB

Majstrujeme:
Žaluďoví kamoši
Potrebujeme:
Žalude, ploché drevené špajdle, lep, farbu, modelársku hlinu, prilepovacie oči
Postup:
Napichnite žaluď na osatrý koniec špajdle. Vymaľujte ho, prilepte mu oči a vytvorte si vlastného dubového kamoša. Opačný koniec špajdle zapichnite do základu z modelárskej hliny.

© https://www.learnwithplayathome.com

© https://www.learnwithplayathome.com

Majstrujeme:
Girlandy z listov
Postup:
Nakreslite si šablónu dubového listu a vystrihnite ju z viacerých kusov farebných papierov/kartónov – na stopke by malo zostať miesto na dieru, ktorou sa prevlečie špagát. Perom dokreslite na listy detaily. Všetky ich previažte jedným špagátom/bavlnou a zaveste ich na miesto, ktoré nimi chcete ozdobiť.

Majstrujeme:
Girlandy z listov
Potrebujeme:
Šnúra alebo bavlnený špagát
Nožnice
Rôznofarebný kartón/ papier
Perá

Pappus

Hravé učebné materiály: MAK

Ako prebieha zber maku?

Keď vlčím makom opadajú lupene, semiačka maku sa vysušia v hlavičkách. Makové polia sú vtedy pri jemných poryvoch vetra naplnené charakteristickým chrastivým zvukom. Akoby samotné zrnká maku chceli upozorniť na obdobie svojho zberu. Zrnká si môžete priamo z makovíc opatrne vyspytať do dlane.

Pestovanie maku

Mak rastie v lete. Je to divoká rastlina, na pestovanie nenáročná. Ak ju chcete pestovať, vyberte jej slnečné miesto a bude sa jej dariť skvele – bez vody vydrží aj 3 či 4 týždne.

Pár týždňov pred výsadbou pohnojte pôdu kompostom. Mala by byť dobre priepustná, preto ju pred siatím dobre poryľujte.

Recepty

Semená maku sú jedlé a v obchodoch ich nájdeme medzi výrobkami na pečenie či medzi koreniami. Mak sa bežne používa na dochucovanie jedla, dodáva im osobitnú orieškovitú chuť. Často sa tiež pridáva do koláčov a pečiva.

Recepty s makom

Rakúske makové dobroty

Zrnká maku (v nemčine *mohn*) sú neoddeliteľnou súčasťou Mnohých rakúskych jedál. Pohľadajte na internete najmä: Mohnzelten, Mohnnudeln, Mohnkuchen, Mohnstrudel, Mohntorte, Mohn-Topfen-Kuchen a Mohn-Muffins.

Použite prekladateľské appku a začnite variť!

Praktické nápady

Kvety vlčieho maku sa používajú na tíšenie miernych bolestí, ako napríklad bolesť zubov alebo škriabanie v hrdle.

Na škriabanie hrdla či kašeľ zaberá najmä čaj z vylúhovaných sušených lupeňov.

Z čerstvých lupeňov sa vyrábajú kvapky na začervenané oči, rúže, farbivá do vín a pomáhajú tiež pri vyhladzovaní vrások.

Vedci v súčasnosti skúmajú možnosť, či by sa z látok obsiahnutých v lupeňoch dali vyrábať lieky na rakovinu kože.

Pappus

Fakty a folklór

Ak chcete využiť časti alebo celú rastlinu, za pomoci nižníc opatrne odstrihnite kvet od stonky, jemne odtrhnite lupene, tyčinky alebo hlavičky semiačok.

Rakúska maková dedinka

Dolnorakúsky región Waldviertel je známy svojimi makovými poliami a najmä ich prezentáciou – ponúka napríklad náučné chodníky, ktoré okrem informácií o pestovaní a zbere maku opisujú históriu tejto rastliny. Nachádza sa tu tiež záhrada vlčích makov, kde kvitnú najrôznejšie druhy. Na poliach za dedinou sa nachádza turistická trasa, označená symbolom vlčieho maku

Waldviertel

Mohndorf Austria

Perkusie z makovíc

Makovica je plodom vlčieho maku. Sušia sa približne 1-2 týždne. Keď nimi zatrasiete,vydávajú typický chrastivý zvuk. Porovnajte zvuk jednotlivých makovíc a vyrobte si z nich perkusie!

Maďarské maky

V Maďarsku sa po celej krajine nachádzajú obrovské makové polia. Vlčie maky rastú aj na predmestiach a v záhradkách miestnych obyvateľov. Hoci sú však esteticky krásne, farmári ich považujú za burinu.

Vlčie maky sú častým motívom v maďarskom ľudovom umení.

Pappus

Hravé učebné materiály: MAK

Deň veteránov

Vlčie maky sú medzinárodným symbolom spomienky na padlých vojakov v 1. svetovej vojne. Pôda rozprášená bojmi poskytovala vhodné podmienky na rast vlčích makov, ktorým sa darí najmä v prekyprenej zemine. Kvitnúce vlčie maky následne vyvolávali predstavu "nekonečného mora krvi" a vzbudzovali ľútosť z vojnových strát, no taktiež nádej do budúcnosti.

Vlčí mak je so svojou symbolikou a krásou ideálnym motívom a inšpiráciou pre mnohé kreatívne projekty.

Sušené lupene maku sa dajú použiť na zdobenie koláčov alebo na rôzne ulemecké projekty (výroba sviečok, mydiel alebo soli do kúpeľa).

Vlčí mak ponúka skvelé možnosti pre fotografov, básnikov a vizuálnych umelcov – nebojte sa v sebe objaviť tvorivý talent a buďte inovatívni!

Majstrujeme

Vyrobte si Spomienkový lampáš – vystrihnite a nalepte papierové maky do vnútra zaváraninového pohára a vložte dnu čajovú sviečku.

Vlčie maky si môžete vyrobiť z rôznych materiálov – z filcu, papierových vreckovie, kartónu, papiera, kávových filtrov alebo dokonca aj z rozrezaných obalov na vajíčka.

Nazbierajte lístky maku a niekoľko týždňov ich sušte medzi knihami alebo v lise na kvety. Sušené listy použite na koláž, ako ozdobu narodeninových želaní či darčekov.

Hapa Zome

je umením tlače, ktorá vzniká použitím prírodného farbiva pri otlačení rastliny. Najvhodnejšie sú rastliny s vysokým obsahom vody a výraznými farbami, keďže sa najlepšie vtlačia do objektu, ktorý chceme zafarbiť. Vhodné sú aj stonky a listy. Každý nájde rastlinu podľa ľubovôle a dostane kúsok bledej látky (20cm x 10cm), odstrihnutý napríklad zo starej plachty. Rastlinu alebo jej časti dajte na jednu polovicu látky a druhú polovicu cez ňu preložte. Udierajte po zloženej latke kladivkom alebo kusom laty. Po chvíli opatrne nadvihnite látku. Výsledom by mal byť relatívne výrazný odtlačok na oboch stranách látky.

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Kôru vŕby ľudia využívajú na rôzne účely už tisíce rokov. Jedným z prvých zdrojov je pre nás Hippokrates (400 p.n.l), ktorý radil svojim pacientom žuť kôru tohto stromu, aby im klesla horúčka alebo aby vyliečili zápal. Liečivé účinky v kôre vŕby má na svedomí salicín, látka podobná aspirínu (kyselina acetylsalicylová). V 19. storočí sa salicín použil pri vývoji aspirínu.

Kedysi kolovali povery, že zverovanie sa s tajomstvami pod vŕbou prinášalo smolu, lebo vietor vanúci listami ich prezradil všetkým. V priebehu histórie predstavovala vŕba veľmi tajomný a príťažlivý strom a stala sa súčasťou pradávnych legiend, rozprávok a ľudových zvykov v mnohých kultúrach.
Vŕby sa vyskytujú v troch hrách Williama Shakespeara – v Hamletovi, Othellovi a v Dvanáste noci. Vŕba je mimoriadne ohybná, ale aj pevná a má liečivé účinky. Keď vŕbu zrežeme až ku koreňu, veľmi rýchlo vyrastie a vyženie množstvo nových silných konárov.

Vŕbová kôra obsahuje prírodné rastové hormóny, ktoré možno využiť tým, že zasadíme mladé odrezky. Záhradníci a záhradkári snažiaci sa rozmnožiť mladé výhonky vŕby si môžu vyrobiť vŕbovú vodu, ktorá pomôže výhonkom lepšie sa zakoreniť. Najprv je potrebné nazbierať prvé jarné konáriky, odstrániť všetky lístky a následne lístky nasekať a uvariť v hrnci. Keď v noci vývar vychladne, vodu preceďte do uzatvárateľnej misky a uložte na chladné miesto (a nezabudnite ju označiť!). Následne ju môžete využiť na namočenie mladých zrezaných výhonkov, ktoré plánujete vysadiť (môžete I pravidelne polievať). Živé ploty: keďže je vŕba veľmi odolná, možno ju použiť na stavbu živých plotov, ktoré sa zakorenia a môžete ich i zapletať. Dajú sa vypestovať i živé zelené sochy.

Fakty a folklór

Praktické využitie vŕby

Strom vŕby je často využívaným materiálom pri tvorbe rôznych umeleckých diel. Veľkou výhodou je najmä ohybnosť konárov, vďaka čomu sú ideálne na pletenie košíkov a iných nádob. Vŕbové drevo sa tiež používa na tvorbu sôch. Nejde však o jediné spôsoby využitia vŕby. Istý veľmi talentovaný britský umelec použil prúty vŕby ako základný stavebný kameň svojich sôch. Ak vás zaujíma, ako to vyzerá, navštívte: http://www.annaandthewillow.co.uk/ or https://www.facebook.com/annaandthewillow

Carolyn Bell, Source: facebook.com/annaandthewillow

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Práca s vŕbou

Vŕbové prúty si môžete sami narezať. Existuje veľa druhov vŕb a niektoré sa dajú odtrhnúť ľahšie než iné. Prúty na remeselné účely si môžete aj kúpiť. Ak si chcete vyrobiť živé (rastúce) vŕbové sochy, pomôže, ak na noc namočíte prúty do vane s vodou, aby boli ohybnejšie. Z vŕbových prútov sa dajú vytvoriť jednoduché konštrukcie rôznych tvarov (napr. hviezdy), lampáše atď. Na ľahšie spájanie prútov môžete použiť aj priehľadnú lepiacu pásku.

Zložitejším, no o niečo zábavnejším spôsobom je splietanie jednotlivých prútov dohromady. Pliesť môžete prúty napríklad tak, že zapichnete ich konce do zeme a pletiete smerom zdola. Ak chcete hrčovitejšie tvary, previažte prúty naprieč menším kusom vŕbového prútiku.

Práca s vŕbou

Na vytvorenie oblúka z vŕbových prútov môžeme nadviazať mnohými tvorivými nápadmi. Najprv urobte z prútov kruh spletením dvoch vŕbových prútov, konce založte dnu. Ak vytvoríte jeden či dva kruhy podobnej veľkosti, môžete ich priečne spojiť (akoby vložiť do seba) a vytvoriť sférický objekt). Ďalšou technikou, ktorá dodá štruktúre pevnosť, je splietanie prútov podľa ľubovoľného tvaru, či už sa rozhodnete pre pár vtáčích krídel, rybu alebo čokoľvek iné. Tipy ako triky, ako správne zapletať vŕbové prúty a vyrábať napríklad košíky, nájdete zadaním kľúčových slov – zapletanie vŕbových prútov, alebo na nasledujúcom odkaze: https://www.youtube.com/watch?v=py_Q612GhAQ

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Praktické nápady: Vŕbová zvonkohra

Nazbierajte čo najviac zaujímavých prírodných predmetov vo vašom okolí. Zvonkohru vyrobíte tak, že z dvoch alebo viacerých vŕbových prútov vytvoríte obruč a na ňu zavesíte predmety, ktoré ste našli vo svojom okolí.

Praktické nápady: Vŕbová zvonkohra

Z dvoch či viacerých prútov vytvorte jednoduchý tvar, napríklad hviezdu, kruh, rybu či srdce (spoje môžete zlepiť lepiacou páskou). Pridajte ozdoby alebo ponechajte minimalistické. Ak chcete prúty zafarbiť, rozotrite zriedené tekuté lepidlo na plastom pokrytý rovný povrch. Položte na lepidlo rozloženú papierovú vreckovku, no nenechajte ju zvlhnúť – mohla by sa roztrhať. Použite špongiu namočenú v lepidle a prejdite ňou po vreckovke – následne zložte napoly a znova po nej prejdite. Položte vreckovku na svoj rám. Prekryte ju ďalšou vreckovkou alebo viacerými vrstvami, no nepoužite príliš veľa, aby nimi neprestalo prenikať svetlo. Teraz môžete pridať trblietky, vymaľovať atď. Nechajte vyschnúť približne 2 hodiny.

Praktické nápady: Svietniky

Výroba trojrozmerných svietnikov je podobná vyššie spomenutej zvonkohre, no musí ísť o trojrozmerný objekt. Najjednoduchšie sú lampáše s plochými stranami – štvorcovými alebo trojuholníkovitými. Na spodok lampášika nezabudnite pripevniť malú nádobku s čajovou sviečkou alebo svetielko na baterky. Následne vyplňte steny svietnika vreckovkami pripravenými podľa návodu vyššie. Nechajte vyschnúť a následne pripevnite navrch svietnika špagát, alebo nájdite palicu. Nakoniec vykrojte do steny lampášika dvierka, aby ste mohli zapaľovať sviečku. Takéto svietniky sú veľmi šikovné pri sprievodoch alebo oslavách.

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Práca s vŕbou

Vŕbové prúty si môžete sami narezať. Existuje veľa druhov vŕb a niektoré sa dajú odtrhnúť ľahšie než iné. Prúty na remeselné účely si môžete aj kúpiť. Ak si chcete vyrobiť živé (rastúce) vŕbové sochy, pomôže, ak na noc namočíte prúty do vane s vodou, aby boli ohybnejšie. Z vŕbových prútov sa dajú vytvoriť jednoduché konštrukcie rôznych tvarov (napr. hviezdy), lampáše atď. Na ľahšie spájanie prútov môžete použiť aj priehľadnú lepiacu pásku.

Zložitejším, no o niečo zábavnejším spôsobom je splietanie jednotlivých prútov dohromady. Pliesť môžete prúty napríklad tak, že zapichnete ich konce do zeme a pletiete smerom zdola. Ak chcete hrčovitejšie tvary, previažte prúty naprieč menším kusom vŕbového prútiku.

Praktické nápady: Vtáčie hniezda

Upletené alebo zviazané prúty poskytujú solídny základ na výrobu sezónnych vencov, na ktoré možno pripevniť pekné prírodné predmety. Tiež sa dajú vyrobiť na stavbu vtáčích hniezda môžete ich ozdobiť machom alebo inými podobnými materiálmi.

Praktické nápady: Vŕbové masky

Potrebujeme:

Elastické vŕbové prúty
Farby a iné ozdoby
Papierové vreckovky
Lepidlo

Postup:

Dajte deckám možnosť, aby si vymysleli svoju perfektnú masku – môžete ich vyrábať aj na určitú tému. Z vŕbových prútikov a lepiacej pásky vytvorte rám masky. Pokryte masku rozprestretými papierovými vreckovkami a prilepte, vymaľujte a dokreslite detaily atď.

Praktické nápady: Vŕbové masky

Výroba masiek
Je pre deti a mládež skvelá zábava a spôsob, ako na seba vziať identitu so silným kultúrnym a historickým významom. Úlohou masky je na chvíľu zmeniť svojho nositeľa. Vytvára to skvelú príležitosť spojiť sa s prírodou a oslobodiť sa od obmedzení vonkajšieho sveta. Masky môžu byť úplne jednoduché, ale pri práci s vŕbou máme možnosť vyskúšať si veľmi sofistikované trojrozmerné dizajny.

.

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Praktické nápady: Kriketová pálka

Toto je o niečo zložitejší projekt, na ktorý sú potrebné ostré nástroje a dozor dospelého. Budete potrebovať kus dreva, t.j. vetvu dlhú približne ako pálka (20-25cms). Najprv si určite, na ktorom konci bude rúčka, následne zlúpte kôru a nástrojmi opatrne vyrezávajte tvar pálky. Keď ste s výsledkom spokojní, ošmirgľujte ju hrubým brúsnym papierom a zjemnite povrch. Rúčku môžete omotať páskou alebo špagátom, aby sa pohodlnejšie držala pri hre.

Riekanky

V slovenčine existujú riekanky, ktorú používajú deti pri rozhodovaní, kto "to" bude pri naháňačke. V jednej z nich sa vyskytuje aj vŕba:

1.Stojí vŕba pri potoku
Na nej visí zvon
Na koho to slovo padne
Ten musí ísť von
2.Pri potoku vŕba stala,
do vody sa pozerala.
Pod vŕbou sa koza pásla,
zavše sa jej brada triasla.
A tá koza zvonček mala,
zrazu na ňom zacengala
cingi – lingi – bom!
A ty pôjdeš von!

Čarovná vŕba

Rokfortská Zúrivá vŕba je známa najmä fanúšikom kúzelného sveta Harryho Pottera. O tomto podivuhodnom strome sa dozviete viac na: https://harrypotter.fandom.com/wiki/Whomping_Willow

Pappus

Hravé učebné materiály: VŘBA

Hry: Zúrivá vŕba, čarodejníci a študenti

Hrá sa ako kameň – papier – nožnice. Keď ste vŕba, zdvihnete ruku vysoko nad hlavu. Vŕba poráža študentov, keďže môže útočiť. Keď ste študent, prikrčte sa a bežte. Študenti porážajú čarodejníkov, keďže vedia rýchlejšie ujsť.

Keď ste čarodejník, robíte výpady vpred, akoby prútikom. Čarodejníci porážajú Zúrivú vŕbu, pretože ich kúzla sú silnejšie. Hráči stoja čelom k sebe a keď napočítate do troch, zaujmú svoje pozície. Víťaz získava bod. Keď všetci zaujmú rovnakú pozíciu, nevyhráva nikto.

Hry: Prútené domčeky

Urobte z vŕbových prútov veľké kruhy. Následne ich umiestnite na zem na veľkom priestore. Fungujú ako domček pri naháňačke. Určite hráčov, ktorí budú naháňať a tých, ktorí budú utekať. Keď skočia do kruhu na zemi, nemôžu ich tí druhí chytiť. V kruhu ale môžu zostať len dovtedy, kým sa nenaráta do desať. Keď ich chytia, dajú si pauzu alebo chytajú tiež. Počet "domčekov" môžete postupne zmenšovať, aby bola hra stále náročnejšia.

Pappus